

Udviklingsplan for Kongelunden

Bedømmelsesrapport

August 2022

Indhold

Forord	3
Resumé af bedømmelsen	5
Om parallelopdraget	6
Opgaven og processen	6
Sammenfattende bedømmelse	10
Vurdering af de enkelte forslag	17
Team Holcher Nordberg	18
Kragh og Berglund, OVJ arkitekter, Hele Landet, SPVI, Kristian Raun Thomsen, Rikke Øxner, Christina Mathiesen	
Team Sted	26
Gjøde & Partnerne Arkitekter, Keingart, AFRY, Anders Busse	
Team Tredje Natur	32
Norrøn, Urban Goods, Valentin Trafik	

Forord

Den 1. juni 2022 præsenterede parallelopdragets tre professionelle og tværfaglige rådgiverhold deres forslag til en samlet plan for udvikling af Kongelunden i Aarhus.

Præsentationerne markerede en milepæl i udviklingen af Kongelunden, hvor vi nu sætter en klar retning for Kongelundens fremtidige udvikling. Siden vi satte parallelopdraget i gang i februar 2022, har de tre rådgiverhold arbejdet grundigt og engageret med opgaven, og det ses tydeligt i kvaliteten af deres endelige afleveringer.

Kongelundsområdet har stor betydning for aarhusianerne og har været ramme for mange borgeres liv og oplevelser i over 100 år. Kongelunden er nemlig både et grønt åndehul for hele byen, hjemsted for idrætten, og ramme om rigtig mange arrangementer i løbet af året. I parallelopdraget har vi fået tre stærke bud på, hvordan vi kan styrke og forbedre rammerne om det hele og udvikle området, så det kan være til glæde for mange generationer, måske i de næste 100 år.

Der er mange ideer og interesser i udviklingen af Kongelunden, og der er mange ønsker til forandring, som skal gå op med en række hensyn til områdets eksisterende kvaliteter. Det er Aarhus Kommunes opgave at sætte retning for udvikling af Kongelunden og vi er meget bevidste om, at stedet står mange aarhusianeres hjerte nært. Derfor er det også vigtigt for os at give alle aarhusianere, herunder de nuværende brugere i området og naboerne, mulighed for at være med og bidrage med idéer og perspektiver undervejs. Tak til alle, der har engageret sig i den omfattende inddragelsesproces, som vi har gennemført forud for og i forbindelse med parallelopdraget. Inspiration herfra kommer blandt andet konkret til udtryk i temaet om idræt og i temaet om infrastruktur i det program, som de tre rådgiverhold har taget afsæt i. Efter parallelopdraget venter der mere borgerinddragelse og flere muligheder for borgerne for at engagere sig i Kongelundens konkrete projekter.

Bedømmelsesudvalget vil gerne takke Team Holscher Nordberg, Team STED og Team Tredje Natur for en god proces og for de spændende bud på udviklingsplanen for Kongelunden. Alle rådgiverhold har leveret svar på den stillede opgave på et højt fagligt niveau, og forslagene har givet bedømmelsesudvalget mulighed for at drøfte udviklingen af Kongelunden på et meget velkvalificeret grundlag. Aarhus Kommune har dermed også fået et rigtig godt fundament for det videre arbejde med kvalificering af udviklingsplanen for Kongelunden og den plan- og realiseringsproces, der nu følger for projektet.

De næste år i Kongelunden bliver spændende for Aarhus: Vi får et flot, nyt fodboldstadion, og med de mange gode idéer og forslag fra parallelopdraget i ryggen, kommer vi til at arbejde videre med at forbedre sammenhængen i hele området og skabe nye rammer for fællesskaber, så Kongelunden også i fremtiden kan være et fantastisk sted for alle.

På vegne af bedømmelsesudvalget

Jacob Bundsgaard

Borgmester i Aarhus og formand for bedømmelsesudvalget

Frederiksbjerg

Langenæs

1250 m

1000 m

Marselisborg Lystbådehavn

Tangkrogen

Kalvehaven

750 m

Tivoli Friheden

Spejderhytte Skovbrynet

Stadionsøen

Svanedam

Aarhus Atletik-
og Løbeakademi

500 m

Forsvarets
bygninger

Ødam

Havreballe Skov

P

P

Aarhus Cyklebane

Stadionhallerne

Team Danmark Centret

Ceres Park

Ceres Arena

Kastegården

Tennisanlæg

Rømerhaven

Kongsvang

Jydsk Vædde-
løbsbane

Legepladsen Mindeparken

Marselisborgmonumentet

Mindeparken

Donbækhusene

Donbækhaven

P

Ole Rømer-Observatoriet

P

Daginstitution

Marselisborg
Slot

Udsigtshøj

Forstbotanisk
have

Fredensvang

Gardergården

Daginstitution

Marselisborg hundeskov

Haveforeningen Skovlunden 1933

Kirkeskoven

Den Uendelige Bro

Marselisborg Dyrehave

Højbjerg

1:10.000

Udviklingsplanens område

Indgange til området

Resumé af bedømmelsen

Parallelopdraget for en udviklingsplan for Kongelunden er gennemført i perioden februar-juni 2022 med deltagelse af tre tværfaglige, professionelle rådgiverhold. På baggrund af en række bedømmelseskriterier og drøftelser på tre bedømmelsesmøder har bedømmelsesudvalget lavet en vurdering af de tre forslag. Bedømmelsesudvalget har desuden udpeget det rådgiverhold, der med afsæt i forslag og idéer fra parallelopdraget, og i samarbejde med Aarhus Kommune, skal arbejde videre med færdiggørelsen af udviklingsplanen.

De tre forslag vurderes alle at have et højt kvalitetsniveau. Samlet set konkluderer et enigt bedømmelsesudvalg, at det ud fra en helhedsbetragtning er Team Holscher Nordbergs forslag, der på den mest overbevisende måde kommer med et stærkt bud på en langsigtet plan og strategier for Kongelundens udvikling. Det er samtidig det forslag, som i kombination med udvalgte idéer fra de to øvrige forslag, vurderes at danne det bedste grundlag for det videre arbejde.

Bedømmelsesudvalget fremhæver Team Holscher Nordberg for i særlig grad at lykkes med at udvikle en forståelsesramme for Kongelundens udvikling, som er visionær, poetisk, inkluderende og operationel på både kort og længere sigt. Bedømmelsesudvalget peger samtidig i gennemgangen af de to øvrige forslag på delelementer, der i høj grad giver inspiration til det videre arbejde med udviklingsplanen. I det følgende gives et uddrag af bedømmelsen.

Skovens lysninger og overgangslandskaber skal bære fortællingen om et samlet Kongelunden

Bedømmelsesudvalget vurderer, at Team Holscher Nordbergs forslag til den langsigtede plan bedst fanger og løfter visionen om Kongelundens udvikling langt ud i fremtiden. I planen sker udviklingen af Kongelunden med skoven som ramme og med styrkelse af den oplevede skovkarakter som mål. Det sker omkring lysninger i skoven og i bearbejdning af overgangslandskaberne, som er lysningernes kant. Planen fremhæves især for den rumlige landskabslæsningsmodel, og de dertilhørende drifts- og plejeplaner, som giver både en robust plan og den nødvendige viden til at sikre, at Kongelunden også i fremtiden forlenes med både en poesi og en åbenlys skovkarakter. Planen fremhæves også for at integrere de eksisterende vejstrækninger i skovens rum og for at holde Mindeparkens store rum åbent uden en masse nye elementer i dens midte og i kontakt med bugtens store rum.

Forsøg med nye, midlertidige byrum skal vise vejen for fremtidens infrastruktur i Kongelunden

Det er bedømmelsesudvalgets vurdering, at Holscher Nordbergs åbningstræk vil give den mest markante oplevelse af en positiv udvikling af Kongelunden, der markerer en ændring og inviterer til dialog med Aarhus om udvikling af Kongelunden de næste 100 år. Holscher Nordbergs åbningstræk foreslår blandt andet at omdanne Stadion Allé til et nyt aktivt byrum og fredeliggøre Kongevejen for gennemkørende trafik. Først som et forsøg, og sidenhen som en mulig permanent omlægning, der vil fjerne den gennemkørende trafik i Kongelunden. Bedømmelsesudvalget fremhæver tillige potentialet i Team Tredje Naturs enkle og intelligente forslag til en mobilitetsplan, kaldet 'sommerfuglen', som anviser hvordan Kongelundens opdeltede midte kan overgå til at blive et nyt trafikfrit og sammenbindende byrum, med et nyt lydbillede, nye forbindelser og nye rumligheder.

En samlet, levende og inviterende idrætscampus

Bedømmelsesudvalgets vurdering er, at Team Holscher Nordberg og Team Steds forslag til en idrætscampus deler en række kvaliteter, der vil kunne styrke oplevelsen af en levende og inviterende campus, samt understøtte muligheden for en ny aktiv destination, der kan øge interessen for folkesundhed i Aarhus. Yderligere ser bedømmelsesudvalget et potentiale i forslagene til, hvordan arealet på sydsiden af væddeløbsbanen kan fornyes med nye stalde, destinationer og andre faciliteter, der kan styrke kulturen for både brugere og besøgende omkring væddeløbsbanen.

De tre rådgiverhold foreslår alle efter grundige studier, at det nye atletikstadion placeres nær ved og parallelt med Jyllands Alle. Dette betyder, at alle tre rådgiverhold i deres forslag til disponering af området forudsætter, at cykelbanen fjernes i dens nuværende form. Det er bedømmelsesudvalgets ambition at skabe et ankerpunkt for cykelsporten i Kongelunden. Anlægget for atletik er i flere forslag udformet i tæt sammenhæng med Ceres Arena og et nyt Team Danmark Center, i en samlet disponering af den vestlige del af idrætsparken. I det videre arbejde anbefaler bedømmelsesudvalget at potentialet i at skabe nyt liv i idrætsparken mellem nye og eksisterende faciliteter, og muligheden for at knytte Team Danmark Center og Ceres Arena sammen, som beskrevet hos Team Sted og Team Tredje Natur, undersøges nærmere.

Om parallelopdraget

Opgaven og processen

Udviklingen af Kongelunden vil strække sig over de næste mange år. Derfor har Aarhus Kommune med parallelopdraget ønsket at få bud på en langsigtet plan for Kongelundens udvikling. Følgende rådgiverhold har deltaget i parallelopdraget (alfabetisk rækkefølge):

Team Holscher Nordberg (underrådgivere: Kragh og Berglund, OVJ-arkitekter, Hele Landet, SPVI, Kristian Raun Thomsen, Rikke Øxner, Christina Mathiesen).

Team STED (underrådgivere: Gjøde & Partnerne Arkitekter, Keingart, AFRY, Anders Busse).

Team Tredje Natur (underrådgivere: Norrøn, Urban Goods, Valentin Trafik).

Opgaven

Formålet med parallelopdraget har været at skabe en visionær og bæredygtig udviklingsplan, som med langsigtede løsninger danner grundlag for den fremtidige udvikling af Kongelunden. En helhedsorienteret plan, der skaber samlede rammer for idræt med en sund balance mellem både ro og aktiviteter og et naturligt centrum for store events og begivenheder. En plan, der skaber god balance mellem aktiv benyttelse og beskyttelse af områdets landskabs- og naturkvaliteter, og som styrker de rekreative kvaliteter. En plan, der skaber en øget og bedre tilgængelighed til anvendelse af området, med en infrastruktur der sikrer, at området fungerer både til hverdag og events – et åbent og aktivt Kongelunden for alle.

De tre rådgiverhold er blevet bedt om at aflevere forslag med planer og strategier for udvikling af Kongelunden ud fra programmets fire hovedprincipper: Bæredygtighed, Natur, Idræt og Infrastruktur. Derudover har de tre rådgiverhold beskrevet en overordnet økonomi for de skitserede delprojekter, samt et forslag til en tids- og etapeplan for realisering af de skitserede delprojekter og nye destinationer, der udgør åbningstræk for områdets udvikling. Det hele udfoldes igennem planer, strategier, visualiseringer, tekst og diagrammer for, hvordan Kongelunden kan udvikles både på kort og lang sigt. Herunder konkrete anvisninger på mulige placeringer af et nyt atletikanlæg og et Team Danmark Center.

Processen

Parallelopdraget for Kongelundens udviklingsplan blev igangsat den 1. februar 2022 og afsluttet den 1. juni 2022, hvor de tre rådgiverhold præsenterede deres endelige forslag for bedømmelsesudvalget.

Forud for parallelopdraget vedtog byrådet i 2019 en vision for Kongelunden. Visionen er formuleret på baggrund af en omfattende inddragelse af borgere, interessenter og aktører i området. Som afsæt for Vision Kongelunden har

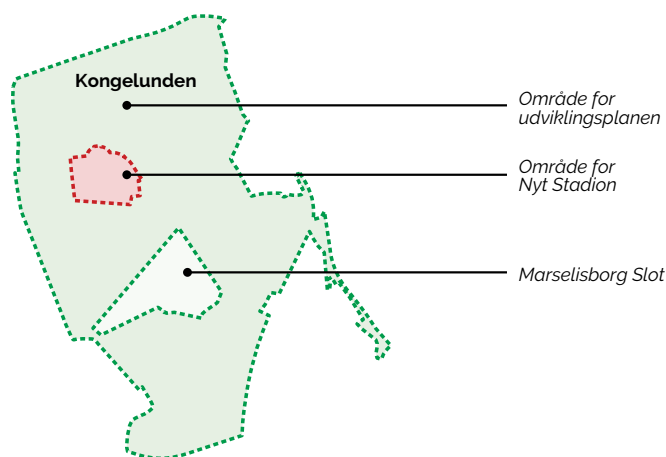
Aarhus Byråd vedtaget fem bystrategiske pejlemærker, som handler om at:

- Udvikle flere destinationer og potentialet som samlet attraktion
- Udvikle et centrum for livskvalitet og store og små fællesskaber
- Udvikle en moderne ramme for events inden for idræt, erhverv og kultur
- Dedikere delområder til plads til ro, eftertanke og viden
- Aktivere og demokratisere området

Desuden har Kongelundens Sekretariat afholdt en åben visionskonkurrence i 2020, gennemført fysiske og digitale borgermøder, samt Kongelundsvandring og møder med områdets aktører.

Parallelopdraget for Kongelundens udviklingsplan er blevet gennemført som en dialogbaseret proces med fælles opstartsmøde og besigtigelse i Kongelundens område, to workshops med mellemafleveringer, og som afslutning, en præsentation af forslagene for bedømmelsesudvalget med deltagelse af fire deltagere fra Kongelundens brugergrupper. Der er desuden løbende holdt møder med repræsentanter for områdets aktører og brugere i hele forløbet.

De tre rådgiverhold har afleveret deres forslag i form af en A3-mappe, plancher og desuden modelmateriale til workshops. Plancherne kan ses på <https://kongelunden.aarhus.dk/>

Figur: Afgrænsning af området for udviklingsplanen for Kongelunden (grøn markering) og afgrænsning af området for stadionprojektet (rød markering). Området omkring Marselisborg Slot er ikke en del af udviklingsplanområdet.

Tidsplan

01.02 2022	Udsendelse af program og bilagsmateriale til deltagere i parallelopdraget
08.02 2022	Opstartsmøde og besigtigelse
19.03 2022	Status for delaflevering 1 fremsendes mhp. bedømmelsesudvalgets forberedelse
22.03 2022	Workshop 1/delaflevering 1
24.04 2022	Status for delaflevering 2 fremsendes mhp. bedømmelsesudvalgets forberedelse
27.04 2022	Workshop 2/delaflevering 2
01.06 2022	Aflevering og præsentation af forslag
Juni-august	Evaluering af forslag og udarbejdelse af bedømmelsesrapport
August 2022	Offentliggørelse af resultat Udstilling af forslag og dialog med borgere og andre interessenter

Bedømmelseskriterierne

Vurderingen af de tre rådgiverholds forslag foretages på baggrund af en samlet vurdering af forslagens kvalitet. Ved bedømmelsen af forslagens kvalitet er der lagt særlig vægt på: (jf. s.45 i programmet) <https://kongelunden.aarhus.dk/>

At forslaget opfylder programmets krav samt i vidt omfang leverer overbevisende svar på arbejdsopgørelsesmålene til de fire hovedtematikker i programmet:

- Bæredygtighed
- Idræt
- Natur
- Infrastruktur

At forslaget rummer et overbevisende bud på en langsigtet, fysisk plan for Kongelunden som helhed.

At den fysiske plan understøttes af relevante strategier for, hvordan visionen for Kongelunden, de strategiske pejlemærker (se side 6 i programmet) og programmets hovedprincipper (bæredygtighed, idræt, natur og infrastruktur) på en overbevisende måde kan omsættes til en udviklingsplan.

At forslaget rummer et overbevisende bud på en plan for disponering af og sammenhæng mellem Nyt stadion og Kongelundens øvrige idrætsanlæg samt eksisterende og nye funktioner i Kongelunden.

At forslaget rummer et overbevisende bud på en etapeplan, herunder at forslaget på overbevisende vis sætter en strategisk retning på de næste 100 års udvikling af Kongelunden og udpeger relevante åbningstræk og delprojekter, som kan realiseres på kort sigt.

At forslaget forholder sig aktivt til bæredygtig by- og landsskabsudvikling.

At forslaget er både visionært og for de foreslåede delprojekters vedkommende, økonomisk realiserbart for Aarhus Kommune, donatorer og aktører i området.

Bedømmelsesudvalget

Parallelopdraget bedømmes af et bedømmelsesudvalg sammensat af:

- Jacob Bundsgaard, Borgmester, Aarhus Kommune (formand)
- Rabih Azad-Ahmad, Rådmand, Kultur og Borgerservice
- Steen Stavnsbo, Rådmand, Teknik og Miljø
- Jens Bjerg Sørensen, Salling Fondene
- Henrik Lind, Lind Invest
- Christian Budde, Medlem af Politisk Følgegruppe
- Mette Bjerre, Medlem af Politisk Følgegruppe
- Fagdommer Ellen Braae, Prof. Landskabsarkitektur og Planlægning, KU
- Fagdommer Kristian Villadsen, Gehl Architects

Bedømmelsesudvalget blev bistået af et panel af rådgivere. Rådgiverpanelet har ikke haft stemmeret, men deltog alene i bedømmelsen med det formål at rådgive bedømmelsesudvalget ved behov. Følgende fagpersoner og rådgivere var tilknyttet bedømmelsesprocessen:

- Anne Mette Boye, Stadsarkitekt, Aarhus Kommune
- Søren Bitsch Christensen, Stadsarkivar, Aarhus Kommune
- Charlotte Storm Gregersen, Direktør, Kultur og Borgerservice

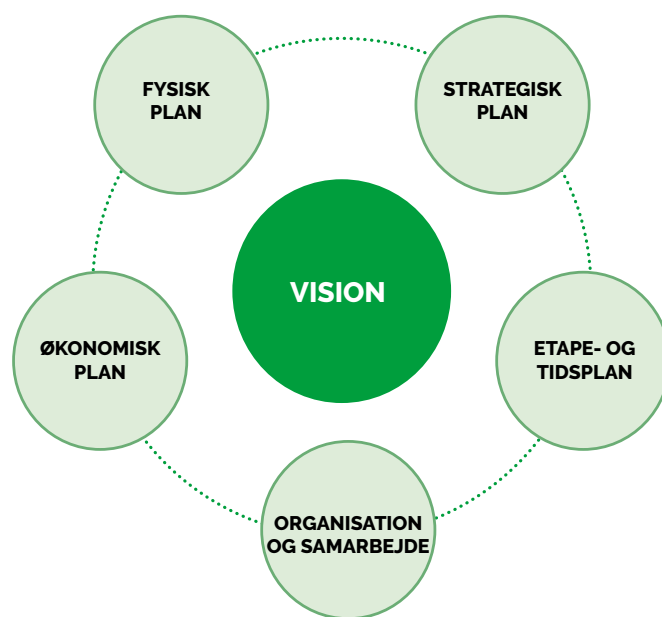
- Henrik Seiding, Direktør, Teknik og Miljø
- Heidi Frostholt Holch, Forvaltningschef, Kultur og Børgerservice
- Luise Pape Rydahl, Forvaltningschef, Teknik og Miljø
- Alvaro Arriagada, Projektdirektør, Kongelundens Sekretariat
- Line Willacy, Chefkonsulent, Kongelundens Sekretariat
- Trine Berthold, Chefkonsulent, Kongelundens Sekretariat
- Michael Dumont Rasmussen, Intern bygherrerådgiver, Kongelundens Sekretariat
- Peter Frost Møller, Grandville, konkurrencesekretær for bedømmelsesudvalg og strategisk rådgiver
- Inger Borchmann, Grandville, konkurrencesekretær for bedømmelsesudvalg og strategisk rådgiver

Det videre forløb

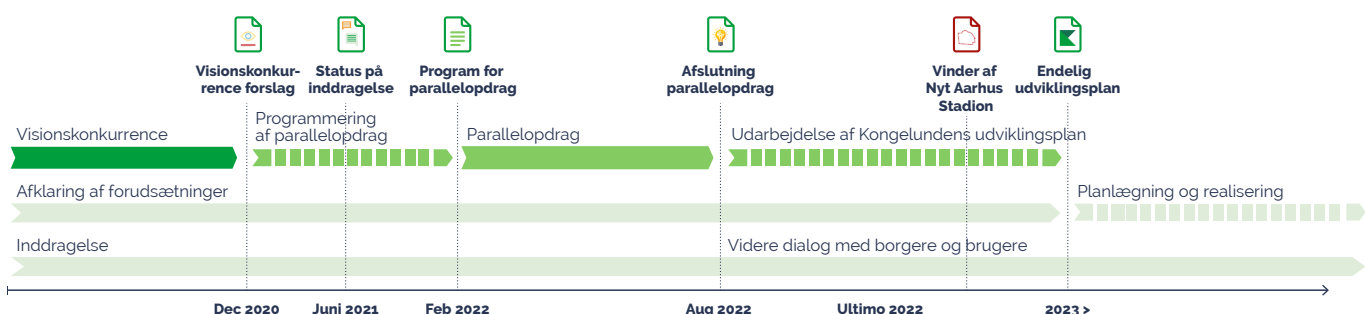
Efter parallelopdraget skal idéer og forslag fra parallelopdraget kvalificeres og videreudvikles og indgå i udarbejdelsen af en endelig udviklingsplan for Kongelunden.

Den byplanmæssige og landskabsarkitektoniske udformning og indpasning af de konkrete anlæg (herunder vinderprojekt for nyt fodboldstadion), funktioner og infrastruktur defineres i en overordnet fysisk plan, som skal fungere som et fremtidigt styringsredskab for områdets udvikling, og kunne danne grundlag for efterfølgende detailplanlægning og myndighedsbehandling. Den fysiske plan suppleres og understøttes af en række udviklingsstrategier i tilknytning til hovedprincipper og virkemidler.

Udviklingsplanen vil desuden rumme en tids- og etapeplan, som beskriver den forventede udvikling af Kongelunden i etaper: Det første år, de første 5, samt perspektiver for aktiviteter og projekter, som man sigter mod at udvikle på mellemlangt (10-50 år) og langt sigt (50-100 år). I etapeplanen tages der højde for udvikling af delprojekter, så de støtter stadionprojektet og de øvrige idrætsanlæg, funktioner og brugere i området. Udviklingsplanen vil også beskrive en overordnet økonomi i de enkelte delprojekter.

Figur: Den endelige udviklingsplans fem dele

Procesplan

Sammenfattende bedømmelse

Introduktion

Parallelopdraget for en Udviklingsplan for Kongelunden er både en kompleks og omfattende opgave med mange indbyggede dilemmaer. Den består af en række tematiske problemstillinger, som på forskellig vis griber ind i og betinger hinanden: Med afsæt i Aarhus Kommunes vision og strategiske pejlemærker vil der blive formuleret et forslag til en langsigtet plan for de næste 100 års udvikling af Kongelunden som helhed med bud på relevante åbningstræk og delprojekter, der kan realiseres på kort sigt. Derudover bliver der givet forslag til en plan for udvikling af Kongelundens natur, en plan for udvikling af områdets infrastruktur og parkering, og et bud på hvordan der skabes sammenhæng mellem Kongelundens nye fodboldstadion og de øvrige idrætsanlæg. Endelig vil der blive givet forslag til, hvordan udviklingen kan ske på en bæredygtig måde og gennem involvering af områdets brugere og interessenter. Alt sammen opgaver, der hver for sig er betydelige. Bedømmelsesudvalget finder det meget glædeligt, at der i forlængelse af parallelopdragets workshops er blevet indleveret tre yderst kvalificerede bud på denne vanskelige opgave. De tre forslag vurderes alle at rumme et højt kvalitetsniveau og bedømmelsesudvalget anerkender alle tre rådgiverhold for deres store engagement i parallelopdragsprocessen.

Selvom der er store kvaliteter og gode idéer i alle tre forslag, er der – ganske forventeligt – ingen af de tre forslag, der efter bedømmelsesudvalgets vurdering er lykkedes med at udvikle det mest overbevisende svar på alle delopgaver. Det er også vigtigt at understrege, at ingen af forslagene er endelige løsninger, som kan læses bogstaveligt, men vigtige input til den kommende arbejdsproces for at skabe den endelige udviklingsplan med ideer og greb fra parallelopdragets tre forslag. Der peges derfor i bedømmelsen på ét forslag, som samlet set rummer det mest overbevisende svar på opgaverne, og som i kombination med udvalgte idéer fra de to øvrige forslag vurderes at være det bedste grundlag for det videre arbejde.

Vinderforslaget fra Team Holscher Nordberg

Samlet set konkluderer et enigt bedømmelsesudvalg, at det ud fra en helhedsbetragtning på de tre forslag er Team Holscher Nordbergs forslag, der på den mest overbevisende måde kommer med et stærkt bud på en langsigtet plan og strategier for Kongelundens udvikling, og som samtidig danner det bedste grundlag for det videre arbejde. Bedømmelsesudvalget vil derfor fremhæve Team Holscher Nordberg for i særlig grad at lykkes med at udvikle en forståelsesramme, som er visionær, poetisk, inkluderende og operationel på både kort og længere sigt. Det er en grundlæggende idé i Team Holscher Nordbergs forslag,

at det er naturen og skovens rum og karakter, der skaber sammenhæng i området. Skoven er den samlende ramme, som omfavner og forbinder Kongelundens destinationer, der er lokaliseret i skovens store og små lysninger. Det er et robust greb, som viser respekt for områdets eksisterende kvaliteter, og som på en ligefrem måde giver retning for udviklingen af Kongelunden mange år frem.

Bedømmelsesudvalget ønsker især at fremhæve følgende kvaliteter ved forslaget:

- En rumlig, poetisk og djærv hovedfortælling om Kongelunden som en samlende og omkransende skov med lysninger i mange størrelser, der danner ramme om udviklingen af Kongelunden over mange år.
- En overbevisende markering af de mange møder med og veje 'ind i' Kongelunden (Kongelys og grønne korridorer)
- God visuel og fysisk kobling mellem bugtens store rum og Mindeparken på tværs af Strandvejen
- Et stærkt forslag til en udviklings- og demokratiseringsproces, som blandt andet baseres på klynger af interessefællesskaber, destinationsudvikling og brugerdrevede værtskaber
- En langsigtet vision om at fredeliggøre Kongelunden, hvor første skridt er et forslag om at lukke den sydlige del af Stadion Allé for biltrafik
- Et bud på åbningstræk for udviklingsplanen, som formår at markere planens vigtigste bidrag fra start. Team Holscher Nordberg peger på en kombination af 1) fredeliggørelse af Stadion Allé mod stadion med henblik på etablering af nyt byrum til leg og bevægelse, som tema sætter og introducerer den nye Idrætspark, 2) etablering af et centralt dialog- og mødested i form af pavillonen Kongemærket i Kongelundens nye fredeliggjorte midte, 3) etablering af Kongelys-porte i kanten af Kongelunden, samt 4) forslaget til et hovedsti-loop, og 5) omdannelse af køreveje gennem Kongelunden til nye grønne allé-rum.
- Et stærkt ønske om en lærende og eksperimenterende proces, hvor midlertidige og permanente tiltag løbende monitoreres og evalueres, for at sikre læring og kvalitet.

Afslutningsvis skal det fremhæves, at dette er en strategisk vision for Kongelunden, hvor eksisterende og nye elementer altid forholder sig til naturen, det varierende terræn, skoven og lysningerne. I forslaget skal naturen både opfattes som et konkret, rumligt element, og som et strategisk værktøj, der kan styre og iscenesætte udviklingen over tid, med de mange nye tiltag og programmer der skal forløse Kongelundens store potentiale.

I gennemgangen af de to øvrige forslag, som deler nogle fællestræk med vinderforslaget, peger Bedømmelsesudvalget samtidig på delelementer, der i høj grad giver inspiration til det videre arbejde med udviklingsplanen.

Det gælder i særlig grad Team STEDs originale forslag til lokal stedsudvikling og ikke mindst til placering og samprogrammeringer med stor og nyskabende synergi-effekt i og omkring idrættens campus. Det gælder både 'Idrættens Modtagecenter' og koblingen af nye funktioner til Ceres Arena, samt 'Dalen' på Væddeløbsbanens midte og samspillet mellem hotel, restaurant og Equus Hesteeksperimentarium' syd for Væddeløbsbanen.

Og det gælder Team Tredje Naturs enkle og intelligente forslag til en mobilitetsplan, kaldet 'sommerfuglen', som anviser, hvorledes Kongelundens opdelte midte vil kunne overgå til at blive et nyt trafikfrit og sammenbindende byrum, med et nyt lydbillede, nye forbindelser og nye rumligheder. Dernæst skal Team Tredje Natur også fremhæves for at anvise loopets potentialer i forhold til formidling og destinationsudvikling, ligesom der også opstår stor mulighed for kobling af nye (hverdags)funktioner til Ceres Arena ved eksempelvis at udvikle parkeringspladsen mod Jyllands Allé til hotel eller andet erhvervsrettet formål.

Hovedlinjer i vurderingen af de tre forslag

Bedømmelsesudvalget har derudover en række generelle bemærkninger på tværs af de tre forslag:

Den langsigtede vision og plan for områdets udvikling

Visionen for Kongelunden er, at byens beboere og gæster nu og fremover kan nyde godt af Kongelundens mange eksisterende og nye destinationer, landskabelige kvaliteter og sammenhænge. De tre rådgiverhold har alle lagt sig fint til rette inden for denne ramme, men med ganske forskellige betoner i både forståelse og konkretisering af visionen. Nogle betoner demokratiseringsaspektet – altså tilgængeligheden til området og muligheden for et aktivt, lokalt medejerskab – mens andre vægter destinationsudvikling inden for en kortere tidshorisont. Det har dog for alle været en udfordring at anlægge et 100 års perspektiv, der på en gang balancerer en grundfortælling med en ramme for udvikling, der både strækker sig over lang tid og rummer mange ubekendte faktorer. I forhold til 100 års perspektivet vurderer bedømmelsesudvalget, at det videre arbejde bør tage afsæt i de forslag, der baserer sig på en stærk læsning af naturen, og som lader naturen spille en hovedrolle i den videre udvikling.

Strategi for udvikling af områdets natur- og landskabskvaliteter

De respektive teams måde at læse og forstå landskabet på, er et centralt element i Kongelundens langsigtede vision. Da denne læsning fremover udstikker retningen for både principielle og konkrete bearbejdninger af landskabet, bidrager den til at sikre, at stedets bærende kvaliteter fortsat vil kunne opleves om mange år. Team STED ser hovedsagelig det samlede landskab som en mosaik af forskellige udtryk, hvis mangfoldighed skal styrkes samtidig med, at overgangene skal medieres. Team Tredje Natur har især fokus på topografien som udgangspunkt for en række punkt-interventioner, portene. Team Holscher Nordberg lægger en robust, rumlig aflæsning til grund for hele deres forslag, idet de former alle interventioner omkring lysninger, der er indlejret i en samlet skov-ramme. Skoven som rumlig ramme gøres til grundfortællingen, som kan styrkes og bearbejdes. Dels ved at etablere både ny skov og nye lysninger i den eksisterende skov, dels ved at have særligt fokus på overgangslandskaberne, lysningernes kant. Forskelligheden i aflæsning af landskabet former således de redskaber, som de tre rådgiverhold har udviklet til hjælp for realisering og rumlig forankring af Kongelundens vision.

Alle rådgiverhold har velunderbyggede og et stykke ad vejen sammenfaldende strategier for, hvordan biodiversiteten i det samlede Kongelunden kan øges. I forhold til at opnå en hensigtsmæssig balance mellem Kongelundens benyttelse og beskyttelse ser bedømmelsesudvalget stor strategisk værdi i at disciplinere og differentiere 'skovtilgængeligheden' ved at prioritere allerede tilgængelige områder såsom veje, stier og eksisterende destinationer (såsom områdets mange bygninger og anlæg) og herigennem sikre skovområder, hvor besøgstykket i højere grad kan balanceres. Områder fri for stier åbner således mulighed for, at ældre træer kan få et længere liv og herigennem bidrage til Kongelundens biodiversitet, en mere mangfoldig skovkarakter, og en større 'aldersmæssig tyngde'.

Forankringen af destination Kongelunden i en større, by-landskabelig kontekst gives der ret forskellige bud på. Team Holscher Nordberg foreslår at lade Kongelunden række ud i omgivelserne ved at plante træer på de veje, der leder til området og ved at introducere to nye ruter til og igennem Kongelunden: Kystruten, og Marselisruten. Team STED introducerer i forlængelse af den eksisterende Stadion Allé-akse yderligere tre akser, nemlig Væddeløbsaksen, Folkeaksen og Bevægelsesaksen med henblik på at styrke forbindelserne mellem Kongelunden og omgivelserne. Imidlertid kan akserne være udfordrende at forlænge uden for Kongelundsområdet, eller som

Bevægelsesaksen kan de være vanskelig at opleve inde i området. Alle tre rådgiverhold peger på styrken i at markere selve indgangene til Kongelunden og med forslag til porte med en indbyrdes genkendelighed: Team Tredje Natur byder ind med et forslag til 'porte' eller monumentale elementer i overgangen mellem Kongelunden og bugten, som qua deres størrelse kan ses på lang afstand. De meget forskellige 'porte' knyttes til Team Tredje Naturs sammenbindende greb, loopet, hvorfor to af de alt seks porte ligger inde i området og her mere fungerer som interne destinationer. Team STED foreslår seks porte af forskellig skala ved strategisk vigtige overgange, og markerer disse steder med variationer over en 'rød cirkel'. Og endelig vælger Team Holscher Nordberg at markere i alt otte vigtige indgangspunkter med forskelligartede ankomstpladser, alle forsynet med et 'Kongelys', et genkendeligt visuelt og stemningsskabende pejlemærke, der kan fungere ved dagslys og om aftenen, en lysekrone med mulighed for varierende program: kiosk, toilet og som wayfinding.

Alle tre rådgiverhold peger på potentialet i at styrke såvel den visuelle, praktiske, symbolske såvel som den destinationsmæssige forbindelse mellem Kongelunden og bugten. Bedømmelsesudvalget er enige i det visionære i at styrke koblingen til vandet, men ser gerne, at den praktiske forbindelse sker gennem dels en pragmatisk og alligevel prominent løsning for de bløde trafikanter, som krydser Strandvejen, dels som en markering og fejring af det topografisk dramatiske møde mellem landskab og havet. Især Team STED og i mindre grad Team Holscher Nordberg peger på vigtigheden af, at den helt store lysning – Mindeparkens hovedrum – rumligt og visuelt forbindes med havets og bugtens rum, hvilket sikrer den fredede udsigt fra Mindeparken over bugten og indebærer, at der ikke er rumskabende beplantning ned over skrænten mod Strandvejen på hele strækningen. Bedømmelsesudvalgets pointerer dog, at der er et godt stykke vej til en økonomisk realiserbar løsning på Team STEDs forslag om at løfte terrænet hen over Strandvejen ud fra de nuværende finansieringsforhold. Hvis der i fremtiden findes mulighed for realisering, bør det undersøges hvordan en glidende overgang over Strandvejen vil kunne etableres med afsæt i det eksisterende terræn. Dette ville også kunne ske i samspil med en udsigtspost oppe på skrænten.

Sammenhæng mellem stadion og øvrige idrætsanlæg og funktioner i Aarhus Idrætspark

At skabe en aktiv og sammenhængende idrætspark, der kan understøtte folkesundheden i Aarhus, håndtere store events og fungere godt på en regnvejrstirsdag i november, er selvsagt et projekt i projektet. Med til opgavens kompleksitet hører også alle de eksisterende brugere og foreningers historiske tilknytning og holdninger til de forskellige faciliteter og bygninger samt at den største nye bygning,

Aarhus Stadion, endnu er ukendt. Det understreger samtidig nødvendigheden af, at forslagene er robuste i forhold til den senere tilpasning der nødvendigvis og naturligvis skal ske. For at vurdere robustheden af forslagene er det derfor værd at se på sammenfald og forskelle de tre forslag imellem.

Alle tre rådgiverhold har valgt at samle de primære sportsfaciliteter nord for væddeløbsbanen for at opnå synergi og liv imellem funktionerne og styrke oplevelsen af en samlet sportscampus. De arbejder alle med at gentænke forbindelser til væddeløbsbanen og dens betydning og funktion for området, men særligt Team STED og Team Holscher Nordberg arbejder med at forny de hesterelaterede faciliteter på sydsiden af væddeløbsbanen med nye stalde, destinationer og andre faciliteter, der kan styrke kulturen for væddeløbsbanens brugere og besøgende. I begge forslag opnås der virkelig fine rumligheder, og de udfolder generelt og på overbevisende måde denne del af Kongelundens potentiale. Der skal dog fortsat ses nærmere på den nødvendige arealanvendelse og potentiale for funktionsfortætning og vurderes på optimeringer af denne, for at skabe et så fokuseret område som muligt.

De tre rådgiverhold anbefaler alle entydigt at placere det nye atletikstadion parallelt med Jyllands Alle og Carinavej, dog med små variationer. Dette betyder, at alle tre rådgiverhold i deres nye disponering fjerner cykelbanen i dens nuværende form. Team STED anviser plads til en ny velodrom sammen med de andre sportsfaciliteter på nordsiden af væddeløbsbanen, og Team Tredje Natur anviser en mulig placering for en velodrom syd for væddeløbsbanen.

Team STED og Team Tredje Natur kobler de nye Team Danmark-faciliteter til en ombygning af Ceres Arena, som en mulighed for også at løfte den eksisterende bygning. Team Holscher Nordberg arbejder også med en omdannelse af Ceres Arena med et udkigstårn og nye funktioner, men placerer i stedet Team Danmark bygningens funktioner sammen med en ny café ved ankomsten langs Station Allé og på det eksisterende parkeringsareal. Team STED arbejder med at genbruge bygningsdele, der skal nedtages fra det gamle stadion. Det kan give inspiration til det videre arbejde.

I forhold til bygningsvolumenerne i idrætsparkens fremtoning og de rum de skaber mellem sig, er der en markant forskel mellem forslagene. Team Tredje Natur omfavner stadionbygningernes afsluttede, geometriske former og overfører denne tilgang til ombygningen af Ceres Arena og deres forslag til et nyt hotel. Det vurderes, at dette danner nogle stærke rammer for organisationerne, der har til huse i bygningerne, men ikke umiddelbart forholder sig til de uorganiserede brugere i området. Team Holscher

Nordberg og Team STED arbejder i deres formsprog med at nedbryde skalaen på de store idrætsfaciliteter, og de introducerer også en mellemskala af mindre pavilloner og halvtage i området. De to forslagsstillere peger således på vigtigheden af at invitere forbipasserende uformelt ind, så de eksisterende faciliteter i idrætsparken i fremtiden vil opleves mere åbne og tilgængelige. Team Holscher Nordberg lykkes med sin placering af Team Danmark-faciliteter nordvest for stadion derudover med to ting: Dels at styrke Stadion Allé akse ved at lægge et bygningsvolumen op bag træerækken, hvor akse er svækket mod parkeringspladsen, dels at skabe en rumlig afgrænsning af den kommende fanplaza. Potentialerne knyttet til en sammenbygning af Team Danmark-faciliteter og Ceres Arena, skal således afvejes mod disse rumligt, stærke kvaliteter og mod styrkelsen af det liv mellem bygningerne, som denne løsning rummer.

Byrummene i og omkring den nye idrætscampus vil være afgørende for oplevelsen af at ankomme hertil. Team Tredje Natur arbejder med nogle større "fortorve", som de delvist programmerer med elementer til leg. Team STED og Team Holscher Nordberg arbejder på forskellig vis med at nedbryde den store skala i mødet med områdets meget store bygningsvolumener. Det gør de ved at introducere mindre pavilloner og derigennem skabe nogle mindre rumligheder, der kan opleves mere levende og i en mere menneskelig skala, hvorved området også kan fungere i hverdagen uden for de store events. Team Holscher Nordberg foreslår at tematisere Stadion Allé, så det bliver et "Hjerterum" for den nye idrætscampus. Det opnår de ved at gøre ankomsten bilfri og flytte taxi- og busafsætning helt væk fra ankomsten via Stadion Allé og i stedet arbejde med at gøre Stadion Allé til en aktivt programmeret, plastisk flade, der legende tilpasser sig nye funktioner. Bedømmelsesudvalget kan se interessante perspektiver i en eventuel omprogrammering af Stadion Allé, hvis det vil kunne etableres på en måde, hvor Stadion Allé fortsat kan opleves som et grandios byplangreb og hvor idrætsparkens nødvendige logistik og infrastruktur sikres.

Det er bedømmelsesudvalgets vurdering, at Team Holscher Nordberg og Team STEDs forslag til Idrætscampus deler en række kvaliteter, der vil kunne styrke oplevelsen af en levende og inviterende campus, samt understøtte muligheden for en ny, aktiv destination, der kan øge interessen for folkesundhed i Aarhus. Team Holscher Nordbergs tilgang til rum og flader mellem idrætsfaciliteterne, som de foreslår som legende, plastiske landskaber med åbne aktiviteter, og tilgangen til de trafikale løsninger virker som et robust udgangspunkt for en videre bearbejdning.

Strategi for udvikling af infrastruktur og parkering

Den fremtidige tunnellægning af Marselis Boulevard rummer et stort potentiale for forbedrede forbindelser mellem midtbyen og Kongelunden. Samtidigt ændres mobilitetsmønstre i disse år: Aarhus har bygget letbane og el-bilismen er ved for alvor at tage fat. Delemobilitet er gået fra enkelte delecykler til i dag at have et bredt udbud af e-scootere, e-cykler og delebiler. Alt sammen skridt mod mere fleksibel og bæredygtig mobilitet - og en mindre parkeringskrævende mobilitet - hvilket med fordel kan indtænkes i fremtidens Kongelunden. Drøftelserne i bedømmelsesudvalget om strategi og løsninger i fremtidens Kongelunden for parkering og trafik har ført til et større fokus på de mere langsigtede behov og relevante løsninger og dermed også en understregning af behovet for infrastrukturløsninger, der både kan rumme nutidens behov og hurtigt omdannes i takt med, at fremtidens mobilitet hjælpes på vej og indfinder sig.

Alle tre rådgiverhold arbejder derfor forventeligt med at reducere mængden af trafik i Kongelunden gennem omlægning af trafik-flows, så vejene dels ikke anvendes til gennemkørende trafik, dels bliver mindre fokuserede på biltrafik og mere tilpasset cykler og fodgængere. Team Holscher Nordberg og Team Tredje Natur arbejder decideret med på sigt at afkoble de eksisterende vejprofiler og omlægge til cykelstier og fodgængerstrøg. Team STED omlægger også vejprofilerne, men bevarer den gennemkørende trafik.

Det åbenlyse potentiale i at genbruge de eksisterende vejanlæg som parkering til hverdag, men særligt til events, påpeges af alle tre rådgiverhold. De angiver desuden alle mulighed for eventparkering i væddeløbsbanens midte. Team Tredje Natur opererer i deres forslag med hele 1.250 pladser på denne placering, mens de to andre hold arbejder med 3-400 pladser kombineret med en mere landskabelig nytænkning og programmering af arealet. Potentialet for at skabe et smukt landskab, nye rekreative og aktive funktioner, samt parkering er stort og godt beskrevet på tværs af de tre forslag. Bedømmelsesudvalget anbefaler som udgangspunkt, at balancen mellem mængden af parkering på væddeløbsbanens midte og andre steder i Kongelunden undersøges, og at påvirkningen af de daglige aktiviteter på væddeløbsbanen og potentialet for nye, rekreative aktiviteter og landskabelige kvaliteter kvalificeres. Dette underbygges yderligere af, at anlægsudgifter i forbindelsen med parkering i form af nye underføringer af Væddeløbsbanen, skal holdes op mod dels andre parkeringsmuligheder i Kongelunden, dels med det forhold, at parkering på væddeløbsbanens midte ikke kan anvendes parallelt med afholdelse af væddeløb. Team STED har anvist muligheder for vitale, nye forbindelser til

væddeløbsbanen ved at åbne for især en nord-sydgående stiføring gennem væddeløbsbanens areal, som kombineret med et nyt program og eventparkering på midten, skaber en perspektivrig forbindelse mellem idrætscampus og mulige nye anvendelser og destinationer syd for væddeløbsbanen. Underføringerne er dog udgiftstunge og ville skulle kvalificeres i forhold til Kongelundens overordnede flow, sikkerhed for heste og bløde trafikanter og en eventuel nytænkning af adgang for biler til væddeløbsbanens midte.

Alle rådgiverhold peger mere eller mindre direkte på vigtigheden af at investere i andre ankomstmuligheder til Kongelunden end bilen. Blandt andet fremhæves shuttle-busser både internt i Kongelunden, som også kan styrke oplevelsen af et tilgængeligt område, og som opkobling på stationer og eksterne parkeringsmuligheder ved events som en central del af løsningen, og som det er oplagt at undersøge nærmere og teste i forbindelsen med større events i fremtiden.

Det er bedømmelsesudvalgets vurdering, at alle tre rådgiverhold har været udfordret af på den ene side at ville pege mod en mere bæredygtig og grøn mobilitet for området og samtidigt skulle håndtere programmets ønske for en øget parkeringskapacitet i området. Team Holscher Nordbergs strategi for et fredeliggjort Kongelunden startende med en forsøgsmæssig omdannelse af eksisterende vejforløb gennem Kongelunden til eventrum og eventparkering for at afprøve såvel parkeringskapacitet, mobilitet og samprogrammering, vurderes som en robust tilgang til at få afklaret balancen mellem ambition og behov.

Mobilitetsgrebet – sommerfuglemodellen – hos Team Tredje Natur er til stor inspiration med et nyt bud på vejstruktur uden gennemkørende biltrafik og bør undersøges nærmere i arbejdet med den endelige udviklingsplan. Sommerfuglemodellen rummer potentialer for at opnå en afkobling af gennemkørsel, og kan åbne for en helt anderledes direkte forbindelse mellem Kongelundens østlige og vestlige områder, mellem idrætscampus og Mindeparken, som for alvor vil forlene den samlede destination med en stor skala og oplevelsen af nye og vitale sammenhænge.

Strategi for demokratisering

At skabe rum for et mangefold af brugere på tværs af elite, foreningsliv, hverdagsbrugere og gæster er en helt særlig udfordring. Der skal på den ene side tilvejebringes en rumlig forankring og på den anden side udvikles måder at organisere og realisere samspillet mellem brugere og proces, som kan udspille sig over lang tid og med skiftende tryk og fokus. Der skal med andre ord udvikles et samspil mellem fysiske, sociale og organisatoriske infrastrukturer.

Hvor Team Tredje Natur foreslår at involvere nye brugere i udformningen af en række specificerede 'porte', så anviser Team STED i højere grad samspillet mellem forskellige aktører og et sæt af fysiske rammer, som for eksempel i det meget overbevisende bud på at etablere et 'Idrættens Modtagecenter' ved idrætscampus. Det sker i en række 'clusters', der på sigt kan komplementere de nuværende aktiviteter og den uorganiserede hverdagsbrug, men der savnes nærmere overvejelser om organisering og proces. Team Holscher Nordberg byder derimod ind med en nær relation mellem de tre dele: steder (som findes i forvejen), brugergrupper og en organisering over tid. Derudover foreslår Team Holscher Nordberg modeller for, hvorledes det er muligt at afprøve og tilpasse nye destinationer inden for rammerne af brugerdrevne værtsfællesskaber og står derfor med et meget stærkt bud på en både meget brugbar og langsigtet demokratiseringsstrategi, der kan udfolde sig i nær tilknytning til og som understøtter forslaget rumlige hovedgreb.

Åbningstræk

Åbningstrækket ift. Kongelundens videre udvikling er interessant, da ambitionen er at plantlægge for en udvikling, der rækker mange år frem. På den ene side er det vigtigt, at åbningstrækket markerer en her-og-nu forandring i oplevelsen af Kongelunden. På den anden skal åbningstrækket anviser en retning for en udvikling, der skal ske med inddragelse over tid.

Team Tredje Natur fokuserer deres indsats i åbningstrækket ved at etablere en tydelig rute gennem området - "Kroneloopet" - med en ny destination i form af Dronningehaven, samt afkobling af rundkørslen og derved den gennemkørende trafik i området. Det er greb, som vil være tydelige at se.

Team STED fokuserer blandt andet på porte, stier og wayfinding, samt nye destinationer, som "folkeaksen", "udsigtshøjen" og "Idrættens modtagercenter". Sidst, men ikke mindst, foreslår de et arbejde med det, som de kalder naturnær hydrologi, for at arbejde med regnvandet i skoven i deres bud på "den foranderlige skov".

Team Holscher Nordberg arbejder ligeledes med nye, helhedsskabende porte til området, wayfinding langs loopet "Kongeruten" og nye destinationer – som den nye pavillon i den nuværende rundkørsel. Derudover indgår forslag om at fjerne trafik på både Stadion Allé og Kongevejen fra start, først som et midlertidigt byrum, som en del af inddragelsesprocessen, og derefter som en permanent omlægning, der vil fjerne den gennemkørende trafik i området og pege frem mod et helt fredeliggjort Kongelunden. Alle greb vil have en umiddelbar effekt og påvirke oplevelsen af Kongelunden.

Overordnede anbefalinger til det videre arbejde med udviklingsplanen

I det videre arbejde skal der - med afsæt i det bedst bedømte forslag fra Team Holscher Nordberg - laves en endelig udviklingsplan for Kongelunden. Da der er tale om en omfattende og langsigtet udviklingsplan, vil der være behov for kvalificeringer, nærmere undersøgelser og en viderebearbejdning på en række punkter.

Den samlede, langsigtede fysiske plan for udvikling af Kongelunden

- Team Holscher Nordbergs forslag til planen fanger og løfter bedst visionen om Kongelundens udvikling langt ind i fremtiden. Planen fremhæves især for 1) den rumlige skov-og-overgangs-landskabsmodel og 2) de dertilhørende drifts- og plejeplaner, som giver både en robust plan og den fornødne viden til at sikre, at Kongelunden også i fremtiden forlenes med både en poesi og en åbenlys skovkarakter; 3) at integrere de eksisterende vejstrækninger i skovens rum; 4) at holde Mindeparkens store åbne rum åbent uden nye elementer i dens midte; 5) undersøge styrkelse af koblingen af Mindeparken og bugten over Strandvejen, herunder etablering af bro og bedefacilitet 6) en solid underdeling af Kongelunden i store tematisk bestemte zoner (med henblik på fremtidig programmering) og 7) at danne rumlig ramme for Team Holscher Nordbergs demokratiseringsmodel.
- Alle tre forslag viser bud på muligheder for en funktionel fortætning omkring idrætsparken og væddeløbsbanen, med nyt indhold i eksisterende bygninger hvor skæve og skønne aktiviteter kan blomstre op, og med nye destinationer til Kongelunden som fx hotel, læringsskov, legepladser og pavilloner med nye mødesteder. Med afsæt i de foreliggende projekters indirekte anbefalinger til oplevelsesmæssig 'impact' og synergiskabende samprogrammeringer anbefaler bedømmelsesudvalget, at der i det videre arbejde undersøges nærmere, hvordan der kan skabes nye destinationer og attraktioner i området, der kan være med til at skabe liv, i sammenhæng med de eksisterende faciliteter og i samspil med skoven som rumlig ramme og for dens skovkarakter.

Udvikling af sammenhæng mellem Aarhus Stadion og de øvrige idrætsanlæg og funktioner i området

- Team Holscher Nordbergs forslag til omprogrammering af Stadion Allé, så den både rækker ud til byen, introducerer den nye Idrætscampus, inviterer nye som nuværende besøgende indenfor og spiller med på Stadion Allé som et af Aarhus historiske og mere markante allé-rum, danner grundlag for det videre arbejde.

- Team Holscher Nordberg foreslår Team Danmark bygningen som en ny fritstående bygning, der dels kan styrke såvel Stadion Allé og den kommende Eventplaza rumligt, og dels kan give en helt ny synergi og flow i rummet mellem stadion, Atletik- og Løbeakademiet, Ceres Arena og Team Danmark Center. Det anbefales derfor, at man undersøger denne mulighed med det nævnte samspil af potentialer på lige fod med Team Sted og Team Tredje Naturs forslag, hvor Team Danmark Centret knyttes til Ceres Arena med de muligheder for intern synergi, som denne samlokalisering indebærer.
- Alle tre rådgiverhold foreslår, at en ny atletikbane placeres i sammenhæng med idrætsparken i den nuværende placering for kastegård og Aarhus Cyklebane. Dette betyder, at cykelbanens areal skal benyttes til andre formål. Bedømmelsesudvalget anbefaler, at der holdes fast i ambitionen om, at der i Kongelunden fortsat skal være et ankerpunkt for cykelsporten - både for børn, unge, ældre, motionister og cykelsportens foreninger. Et ankerpunkt, der eventuelt også kan fungere som en markør for anlæggets cykelhistorie. Kongelunden skal dermed fortsat være et mødested for cykelsporten, og bedømmelsesudvalget anbefaler, at der i det videre arbejde bør være en særlig opmærksomhed på at styrke mulighederne for cyklisme og cykelkulturen i området, herunder en bevægelsesstrategi for cyklisme, i tæt dialog med foreningerne og andre interessenter omkring cykelsporten. Brugerne af det nuværende baneanlæg samt det nationale forbund ønsker at arbejde med forbedringer for banesporten i Aarhus. Bedømmelsesudvalget anbefaler, at Aarhus Kommune undersøger potentialet herfor sammen med disse interessenter.

Udvikling af Kongelundens natur- og landskabskvaliteter

- Team Holscher Nordberg har koncepterne for styrkelse af skovkarakter, lysninger og overgangslandskaber som bærere af fortællingen om et samlet Kongelunden. Disse landskabskvaliteter både understøtter en oplevelse af større sammenhænge i form af glidende overgange, understøtning af områdets topografiske karakter, som fastholder et sammenhængende og blødt formet terræn, undgår for mange terrasseringer og ufølsom terrænegulering, og samtidig har potentiale for at tilvejebringe en højere grad af biodiversitet.
- Markering af indgange til Kongelunden - Kongelyspavilloner med forskellig programmering
- Etablering af Kongeruten, en poetisk lyssætning af en indre, sammenbindende rute rundt i Kongelunden.
- Biodiversitetsmæssigt kan den fremtidige udviklingsplan lade sig informere bredt i de tre forslag, da alle har indsigtsfulde bud.

- Det legende i forhold til fremhævelse af delområders landskabskvaliteter, finder vi i særlig grad hos Team STED. Her drager skovhaverne til fulde fordel af eksempelvis den skovnære hydrologi, ligesom udlægget af de nye hestefolde langs den sydlige del af Carl Nielsens Vej også bidrager til at understrege Kongelundens mangfoldige natur- og landskabstræk på en elegant og inspirerende måde.
- Allé-virkningen og det uhindrede vue mellem Skt. Lukas Kirke og Aarhus stadions hovedbygninger på Stadion Allé vil kunne fastholdes ved en eventuel omdannelse til et nyt bilfrit aktivitetsbyrum.

Udvikling af Kongelundens infrastruktur og parkering

- Bedømmelsesudvalget anbefaler, at Kongelunden skal opleves som et rekreativt område af høj kvalitet for Aarhus med større fredeliggørelse. Kongelunden skal på sigt og igennem en undersøgende proces i etaper, fungere på de gående og cyklendes præmisser for at sikre en bæredygtig udvikling og den bedste naturoplevelse. Team Holscher Nordberg tager dette udgangspunkt og arbejder med en etapemæssig omdannelse af stier og veje. En tilpasset version af Team Tredje Naturs "sommerfuglemodel", hvor der lukkes for gennemkørende trafik ved rundkørslen på Kongevejen og et nyt rekreativt, mødested opstår, kunne eventuelt indgå i en sådan etapeplan.

Det videre arbejde med bæredygtighed

- Når det er afklaret ifb. med stadionkonkurrencen, hvilke materialer, der kan genbruges i forbindelse med etablering af det nye stadion, skal det undersøges nærmere, om der er restmaterialer, der kan anvendes ifb. realisering af udviklingsplanen i Kongelunden eller andre steder.
- Derudover anbefaler bedømmelsesudvalget, at der arbejdes videre med Team Holscher Nordbergs forslag til genanvendelse af eksisterende vejstrækninger til nye gang- og cykelruter, og eventparkering, med henblik på at reducere behovet for at fælde træer og udlægge p-areal.
- Øgning af biodiversitet er ligeledes helt centralt og bør indarbejdes i den fremtidige strategi for drift og pleje af Kongelundens natur og skove og i forbindelse med den fremtidige plan for håndtering af regnvand og en plan for sikring af flere gamle træer i Kongelunden.
- I forhold til involvering, inklusion og ejerskab kan der i det videre arbejde ses nærmere på, hvordan Team Holscher Nordbergs modeller kan bringes i anvendelse. Team Sted har fine ideer til bæredygtig fysisk omdannelse og omprogrammering af nogle af de centrale lokaliteter.

Det videre arbejde med demokratisering og inddragelse af borgere og Kongelundens interessenter

- I det videre arbejde ønsker bedømmelsesudvalget at give borgerne og Kongelundens interessenter mulighed for at få ejerskab til det videre arbejde med udviklingsplanen, og herunder blandt andet den videre kvalificering af åbningstrækkene. I tilrettelæggelsen af inddragelsesprocessen bør der findes inspiration i Team Holscher Nordbergs lærende tilgang til udviklingen og idéer til forsøg med midlertidighed, fx på Stadion Allé. Bedømmelsesudvalget ser et potentiale i idéen om placering af et nyt mødested i en ny udformning af rundkørslen, eller på parkeringsarealet ved Stadion Allé, som kan være et omdrejningspunkt i det videre forløb for borgerdialog og samskabelse med både organiserede og uorganiserede brugere af området. Bedømmelsesudvalget finder, at den lærende tilgang og midlertidige forsøg er fint i tråd med Aarhus' tradition for midlertidige forsøg med omdannelse af byrum.

Det videre arbejde med økonomi og tids- og etapeplanlægning

- Budgetterne i alle tre forslag rummer betydelige usikkerheder, og det vurderes, at realismen i at etablere de foreslåede åbningstræk inden for den afsatte økonomi er med betydelige forbehold. På dette punkt er alle forslagene optimistiske.
- Alle forslagene rummer bud på en prioritering af åbningstræk, som ikke nødvendigvis alle sammen er oplagte. Forslagenes udpegning af åbningstræk bør derfor også tages med visse forbehold.
- Generelt vurderes det dog, at etablering af et markant åbningstræk, som etablering af en ny sammenbindende gangrute gennem området vil kunne skabe en tydelig, fysisk markør og en ny oplevelse af Kongelunden, ligesom en markering af indgangene med Team Holscher-Nordbergs Kongelys vil kunne gøre det.
- Det er vigtigt, at de trafikale ændringer udmøntes i nye rummelige kvaliteter, så kvaliteter og gener læses som en samlet løsning.
- Det vigtigt, at etapeplanlægningen omkring den nye Idrætscampus samtænkes med byggeriet af det nye stadion, både af hensyn til byggeriet, men også i forhold til at sikre brugerne og offentlig adgang under byggeriet. I det videre forløb kan man med fordel have fokus på at tydeliggøre, hvordan de forskellige, større anlægsprojekter har konsekvenser for hinanden, og hvad det betyder tidsmæssigt og økonomisk.

Vurdering af de enkelte forslag

Team Holscher Nordberg

Underrådgivere: Kragh og Berglund, OVJ arkitekter, Hele Landet, SPVI, Kristian Raun Thomsen, Rikke Øxner, Christina Mathiesen.

Den langsigtede vision og plan for områdets udvikling

Team Holscher Nordberg præsenterer en vision for udvikling af Kongelunden, som har fokus på at skabe et demokratisk frirum for alle med skoven som rumlig ramme.

Kongelunden skal opleves som ét sted. Det sker i Team Holscher Nordbergs forslag ved at styrke skovkarakteren og lade den omslutte hele området, ved at nedbryde barrierer såsom de store vejanlæg, der i dag forstyrrer både den visuelle oplevelse og lydbilledet af at være i en skov, og som funktionelt opdeler området, og endelig ved at skabe ny skov og nye rumlige og infrastrukturelle forbindelser i form af nye stiforbindelser og rum for nye aktiviteter i de i dag lukkede anlæg i skoven. Skovens mangfoldige rumlighed understøttes i forslaget af overgangslandskaber eller zoner i lysningernes rand, som bidrager til at skabe et mangefold af skov-identiteter og lysninger af forskellige størrelser og karakter, som kan danne ramme om både eksisterende og kommende aktiviteter. Dernæst understøtter Team Holscher Nordbergs hovedgreb, at møder kan finde sted på tværs af alder og forudsætninger ved at der skabes øget tilgængelighed til området med mange og let markerede anknætningspunkter og nye mødesteder, som kan benyttes af både besøgende, hverdags- og elitebrugere, samt gennem involverende processer med lokale ejerskaber. Endelig er det projektets vision at øge biodiversiteten i området, og på sigt at gøre det bilfrit.

Redskabet til at nå denne vision består i at identificere områdets hovedstruktur (skovens rum, områder, naturtyper og korridorer), og i at arbejde med en række strategier for den videre udvikling, herunder strategier for tilgængelighed og involvering, fremme af bløde trafikanter, genanvendelse af strukturer og landskab, afvejning af benyttelse og beskyttelse, samt øget biodiversitet. Derudover er en del af redskabet også brugerinvolvering, og herunder samspil mellem fysiske, sociale og organisatoriske infrastrukturer, klyngefællesskaber, netværker, ejerskab og steder.

Strategi for udvikling af områdets natur- og landskabskvaliteter

Team Holscher Nordberg læser Kongelunden rumligt og identitetsmæssigt som en skov, der fremstår som et samspil mellem massiver, lysninger, grønne korridorer og overgangslandskaber. Skoven bringes til at omkranse hele Kongelunden, da et nyt skovparti mod vest sikrer, at såvel "Idrætsbyen" med den nye atletikbane mod Jyllands Allé

og "Hesteverdenen" syd for Væddeløbsbanen fremover kommer til at ligge som lysninger inde i skoven. Denne læsning skaber en samlet fortælling om Kongelunden, og den udpeger lysningerne som skovens rum og Kongelundens begivenhedsrum. Eksisterende bygninger og nye bygninger optræder alle i lysningerne eller skaber selv en lysning. Det er i lysningen og i lysningens kant, at identitetsmæssige forskelle og større biodiversitet skal fremelskes. Som sådan giver forslaget en enkel, letforståelig og virkningsfuld læsning og styring af den fremtidige udvikling af Kongelundens kvaliteter.

Vejene som i dag gennemskærer og opdeler Kongelunden, omdannes til grønne korridorer, der fungerer som byrum og med træindplantning bringes til at forbinde på tværs af vejprofilen. De grønne korridorer bidrager til både at samle Kongelunden og øge skovmassivet. De eksisterende åbne rum gøres mere (bio)diverse med overgangslandskaber i kanterne, som derved også bidrager til oplevelsen af Kongelunden som et nyt samlet hele. Alt regnvand afkobles fra dræn og rørlægning og synliggøres i det omfang, det er muligt. Vandet renses på området og afstrømmes til grøfter langs de grønne korridorer.

Skovområderne zonerer med en aktiv del mod nord og en rolig del mod syd. De tematiseres gennem et samspil af deres nuværende og kommende programmering; Tivoli Friheden, Kulturskoven mod nord, Fælleden mod øst, Læringssskoven mod syd, Hesteverden og Idrætsbyen mod vest.

Destinationsudviklingen bygger dels på eksisterende bygninger, dels på markante steder, der i begge tilfælde kan få nyt indhold i samarbejde med brugergrupper, der vil tage ejerskab.

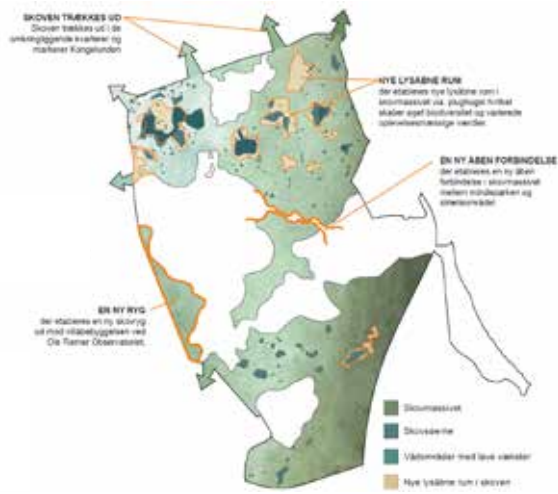
Plan for udvikling af Aarhus Idrætspark

Med "Idrætsbyen" vil Team Holscher Nordberg bruge byrummene til at binde alle bygningsfunktioner sammen. De arbejder med et plastisk og legende landskab, der tilpasser sig bygningerne og kobler sig på deres nye byrum på Station Allé - hvorved "Idrætsbyen" rækker helt ind mod Frederiksbjerg. Forslaget placerer Team Danmark Centret og en ny café på parkeringsplads mod Stadion Allé, som man i dag møder, når man ankommer til Stadion. Dermed skabes et fint, symbolsk fokusskifte fra bilen til fysisk aktivitet. Den foreslåede placering af Team Danmark Centret langs Stadion Allé bør dog undersøges i forhold til de kulturmiljømæssige hensyn omkring oplevelsen af akse langs alléen mod stadion.

Kongemærket, Team Holcher Nordberg

Skoven i fremtiden

Lysninger i fremtiden

Skovens skala og synergier

Velkomst, pejlemærker og nyt samlingspunkt/centrum

3 hovedruter skaber nye sammenhænge

Hovedstruktur

Ceres Arena opgraderes med nye funktioner, en ny facade og ikke mindst et markant udsigtstårn, der etablerer en selvstændig destination i skoven, hvorfra man kan opleve skoven og i sit formsprog sender en hilsen til rådhusetårnet.

Team Holscher Nordbergs forslag til Idræts Campus bæres af en robust og sympatisk rummelig forarbejdning af mellemrummet mellem faciliteterne.

Grebet slås allerede an med forslaget til omdannelsen af Stadion Allé, som ændres til et aktivitetsbyrum, der strækker sig ind mod byen og den kommende omdannelse af Marselis Boulevard. At vi nu har at gøre med et nyt område for såvel eliteidræt, folkesundhed og et aktivt hverdagsliv understreges af, at den bilparkering, der i dag markerer ankomsten til stadion, erstattes af et nyt programmeret byrum. I tråd med dette minimeres trafikken omkring det nye stadion og de omkringliggende idrætsfunktioner for at sætte fysisk aktivitet og en bæredygtig livsstil i centrum.

Byrummet i sig selv beskrives som et plastisk programmeret landskab. Bedømmelsesudvalget vurderer forslaget som robust og velvalgt for at løfte den udfordring det er at samle de mange alsidige programmer, samt at kunne håndtere forskellige anvendelser i hverdagen, ved events og skiftende årstider.

Team Holscher Nordberg foreslår etablering af et nyt atletikstadion langs Jyllands Allé, der understreges af et elegant tag, der både giver ly for tilskuere og som samtidig er en rumlig markering af atletikkens betydning for området. Det eksisterende Ceres Arena får et markant tårn, ny programmering, samt en ny facade. Det er i sig selv et stærkt greb, men det kan undre, at man ikke har knyttet Team Danmark aktiviteterne til Ceres Arena, når man påbegynder en så markant ombygning og afsøgning af synergieffekter. Dette kan dog forklares med ønsket om at introducere en mindre skala mellem Stadion Allé og idrætscampus, hvor Team Danmarks bygning kobles til en ny café. Stadion Allés markante rolle i Ambt og Kampmanns byplan for Frederiksbjerg skal selvsagt understøttes og respekteres, hvorfor den 'svage' del af alléen på vestsiden op mod Stadion vurderes at kunne tåle at styrkes fremfor, som i dag, at forsvinde ud i en stor identitetsløs parkeringsflade.

Syd for den eksisterende væddeløbsbane samler forslaget de aktiviteter, der knytter sig til hestesporten i et smukt bud på et moderne staldanlæg. Respekten for hestesporten understreges yderligere af en nænsom bearbejdning af væddeløbsbanens indre areal for at håndtere eventparkering og vandhåndtering, men i den grad også for at iscenesætte væddeløbssporten. Her skabes også nye rammer for områdets børneinstitution og vest for væddeløbsbanen reintroduces Kongelundsskoven, som et rumligt element og ryg mellem væddeløbsbanen og de omkringliggende boligområder.

Strategi for trafik og parkering

Team Holscher Nordberg foreslår, at Kongelunden skal være et bilfrit område, hvor de eksisterende veje skal omdannes til grønne ramblaer og byrum for fodgængere, cyklister og fysiske aktiviteter. Området skal på sigt serviceres af en intern shuttlebus for at sikre, at alle har adgang til områdets faciliteter, men ellers skal trafik begrænses til servicetransport og undtagelsesvis eventparkering på de grønne ramblaer. Fra starten beskrives at trafik fjernes fra ankomsten langs Stadion Allé, hvor af- og pålæsning fra taxa'er og busser flyttes væk fra de centrale byrum.

Dette er både en 100 års og en 10 års ambition, for allerede fra 2023 foreslås lukning af Stadion Allé for trafik, først midlertidigt og siden permanent, herefter følger Kongevejen og de øvrige veje i området.

Parkering placeres derfor i kanten til Kongelunden og en mindre del placeres som eventparkering i væddeløbsbanens indre areal, og som sagt som eventparkering på de tidligere veje.

Forslaget lægger op til en lærende proces, hvor midlertidige tiltag, som lukningen af Stadion Allé, beriger udviklingen af det endelige design for de nye grønne korridorer i området. Dette skal også ses som en del af inddragelsesprocessen for området.

Forslaget er ambitiøst i sit ønske om at ville bidrage til den grønne omstilling i Aarhus, med en markant forandret mobilitet i Kongelunden i fremtiden.

Strategi for demokratisering

Den bærende strategi for realisering af forslagens rumligt funderede hovedgreb omhandler en demokratisk udvikling, som forbinder sociale interessefællesskaber og bruger-drevne værtskaber med destinationsudvikling. Gennem et koncept om klyngefællesskaber kan både enkelte interessefællesskaber og netværk på tværs styrkes. Her foreslås konkret tre klyngefællesskaber i tilknytning til "Idrætsbyen" omkring stadion, væddeløbsbane og atletikstadion og drevet af institutioner og foreninger; "kulturskoven" i Kongelundens nordlige del med Mindeparkens legeplads, Tivoli Friheden og Skovbørnehaven drevet af institutioner og brugere; og endelig "Læringskoven" mod syd med destinationer, tilbud og stiforløb primært baseret på bruger-drevne værtskaber. Derudover foreslås etablering af et fælles forum til erfaringsudveksling og sikring af gode naboskaber båret af en enkel organisationsmodel. Rådgiverholdet byder ind med et veludviklet, operationelt og troværdigt rammeværk for inddragelse, forankring og langsigtet drift, der kobler den fysisk-rumlige udvikling med Kongelundens mangefold af brugere og interessenter.

Idrætsbyen, Team Holcher Nordberg

Planudsnit, Team Holcher Nordberg

Idrætsbyen, Team Holcher Nordberg

Hesteverdenen, Team Holcher Nordberg

Atletikstadion, Team Holcher Nordberg

Stadion Allé, Team Holcher Nordberg

Åbningstræk

Team Holscher Nordberg vil med deres åbningstræk opnå at skabe nye sammenhænge med byen, blandt andet ved etableringen af deres forslag til "Kongelys" ved indgangene. De vil afprøve potentialet for at lukke af for biltrafikken i området, startende med et midlertidigt projekt på Stadion Allé. Kongemærket vil erstatte rundkørslen og skabe en ny destination i hjertet af Kongelunden, og denne vil blive suppleret af flere mindre destinationer i området. Endelig foreslås udvikling af en "Konge app", som er et digitalt netværk, der involverer og informerer områdets mange eksisterende og nye brugere.

Økonomi og etapeplan

Team Holscher Nordbergs forslag rummer en detaljeret og velillustreret etapeplan, som tydeligt formidler, at forslaget kan realiseres på kort og lang sigt.

Forslaget rummer desuden et veldokumenteret, men også ret optimistisk budget med en række kategoriseringer og mange små poster, som hver for sig ikke giver særligt markante anlæg, men som får sine virkninger gennem deres mangfoldiggørelse.

I budgettet kan der visse steder være tvivl om visse kategoriseringer, for eksempel figurerer en pavillon under 'infrastruktur', og en reduceret plejeindsats er indregnet som en indtægt.

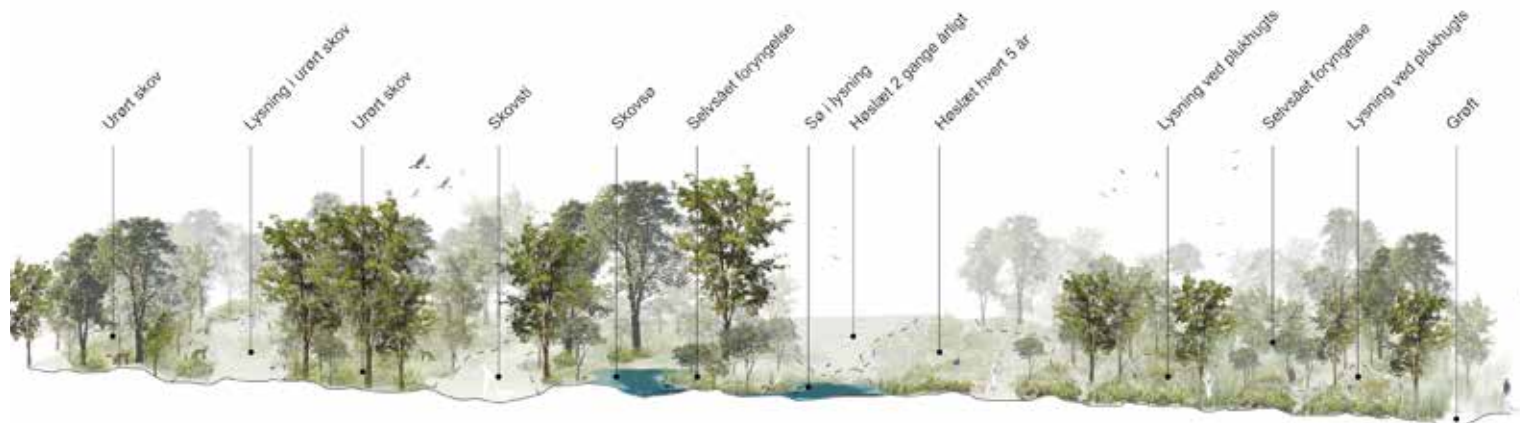
Væddeløbsbanen, Team Holcher Nordberg

Vandlegeplads, Team Holcher Nordberg

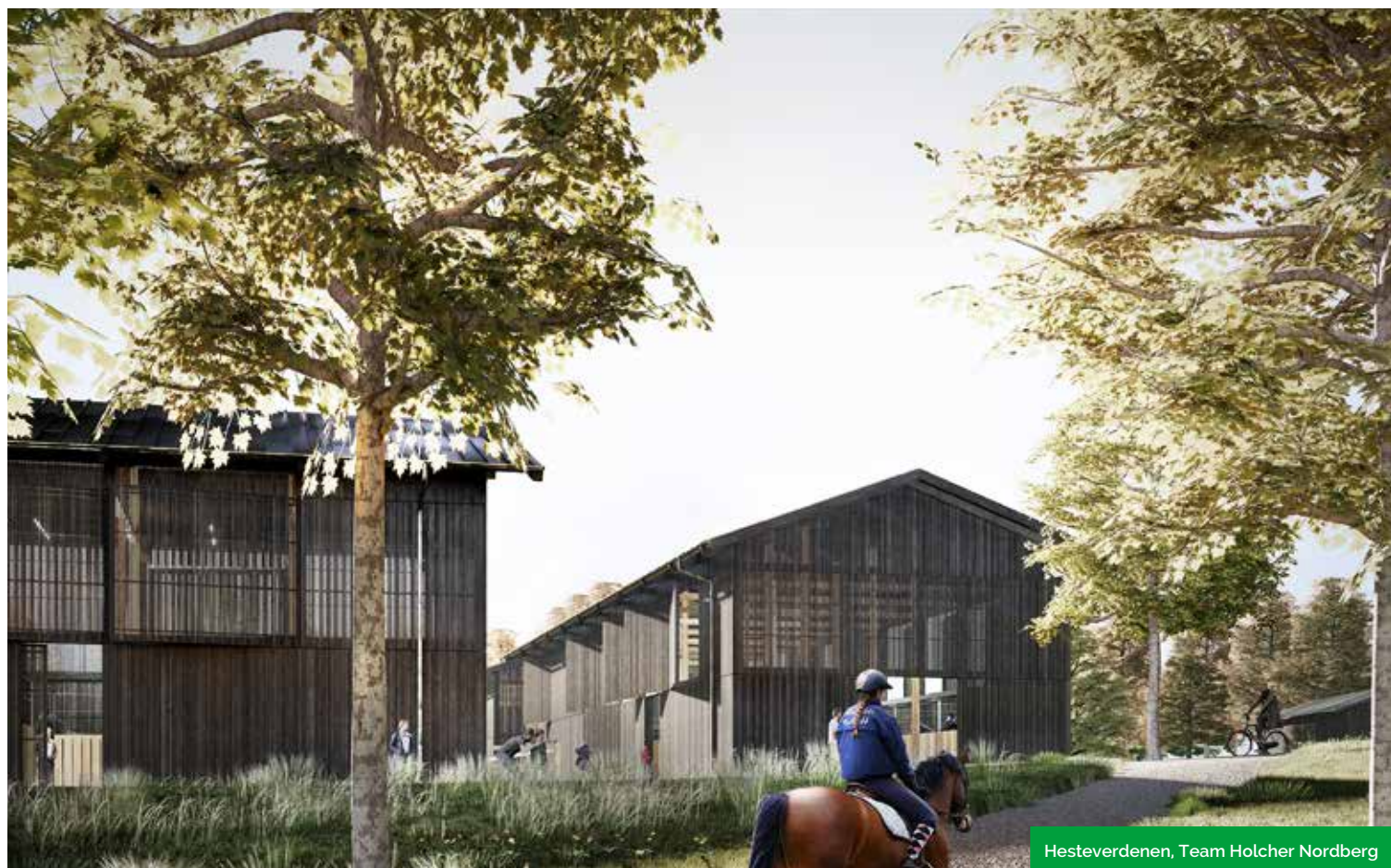
Den endelige bro, Team Holcher Nordberg

De forskellige landskabstyper, Team Holcher Nordberg

Overgangslandskabet, Team Holcher Nordberg

Hesteverdenen, Team Holcher Nordberg

Team Sted

Underrådgivere: Gjøde & Partnerne Arkitekter, Keingart, AFRY, Anders Busse.

Den langsigtede vision og plan for områdets udvikling

Visionen er at etablere det 21. århundredes lystskov, som er karakteriseret ved dels høj landskabelighed – stor sanselighed og naturfølelse – dels stor folkelighed forstået som en mangfoldighed af og 'interaktion' mellem brugere fra elite til foreningsliv til besøgende, dels forening af kultur med natur. Redskaberne til at nå denne vision er en række udviklingsprincipper: forbind til omgivelser, udvikl universerne i mødet med hinanden, og genanvend det eksisterende. Disse principper skal fungere i samspil med en række strategier omkring bæredygtighed, destinationer, bevægelse, natur og mobilitet.

Strategi for udvikling af områdets natur- og landskabskvaliteter

Team STED læser landskabet som en mosaik af forskellige-arterede universer med uforløste indbyrdes grænseflader. Hovedkaraktererne fremgår af forslagets situationsplan: Tivoliskoven, Tivoli, Den foranderlige skov, Sletten, Haverne, og Bevægelsescampus. Disse områdebetegnelser suppleres af en række akser: Stadionaksen, Folkeaksen, Væddeløbsaksen og Bevægelsesaksen, som hver især understøtter hovedkaraktererne. Som et spektakulært, og måske økonomisk urealistisk, greb trækkes landskabet fra Mindeparken hen over Strandvejen i en faunapassage mod Strandporten, som endda udvider kystlinjen ud i bugten.

Kongelundens 'kant' styrkes med flere træer, og internt anvendes regnvandet aktivt til at styrke landskabsmosaikernes individuelle karakter som i Bunkerskoven, 'den foranderlige skov' mod nordøst, hvor naturnær hydrologi gøres til både mål og middel i bestræbelserne på at håndtere regnvand lokalt, øge naturværdien, beskytte naturen ved benyttelse, lagre CO₂ og styrke skovens økologiske netværk.

Bearbejdning sker med afsæt i ecotone-tænkning, hvor mødet mellem to indbyrdes forskellige universer sker gennem en ny zone, der 'blander' de to og dermed formidler dem begge, og binder sammen fremfor at arbejde med kontraster. Tilsvarende princip anvendes i forhold til programmering, hvor nye blandingsformer mellem ellers mono-funktionelle anvendelser afsøges. Omkring sidstnævnte typer af blandingsformer gives der en række eksempler, som i samspillet mellem bredde-og eliteidræt i Bevægelsesaksen, og koblingen mellem hesteverden, hotel og parkering i heste-området.

Plan for udvikling af Aarhus Idrætspark

Idrætspark og Væddeløbsbane samles til en "Bevægelsescampus" hvor Team STED mellem Jyllands Allé og stadions hovedbygninger vil skabe et "Idrættens modtagecenter" omkring en ny Folkegade i idrætsparken, hvor en frivillighedscafé skal oplyse om alle de formelle og uformelle idrætsaktiviteter, der findes i Kongelunden. Sympatisk er tanken, at uanset om man er "ny på banen, ny i byen eller ny i landet" kan man finde ud af hvilke muligheder, der er for at deltage i fællesskabet omkring idrætten. "Folkegaden" skal have en imødekommende stemning, som opnås gennem belægning og begrønning, men ikke mindst ved at placere en række mindre halvtag og pavilloner. Området programmeres med uformel fysisk aktivt der gør, at alle kan føle sig velkomne.

I forslaget kobles Team Danmarks aktiviteter til det eksisterende Ceres Arena, dels for at opnå en effektiv dobbeltudnyttelse af de eksisterende faciliteter, dels – og lige så væsentligt – for at kunne åbne arenaens facader, så de ikke blot fremstår nye, men imødekommende og åbne mod omgivelserne. Rådgiverholdet anviser plads til såvel en mulig ny Velodrom, samt et nyt atletikstadion langs Jyllands Allé over det eksisterende parkeringsareal, og får derved samlet idrætsfunktionerne på nordsiden af væddeløbsbanen for at åbne for maksimal synergi og liv.

Syd for væddeløbsbanen etableres en kobling af Hotel, Restaurant og Equus hesteesperimentarium, som skal være ny økonomisk motor for væddeløbsbanen. Disse funktioner samles i en række nye bygninger og stalde, samt en ny børnehave. Området omkranses af folde og parkering, og inde i væddeløbsbanens midte etableres udover et mindre antal eventparkeringspladser også "Dalen" en blomstereng med plads til vandopsamling, ponyer og terapidyr. De eksisterende stalde vest for væddeløbsbanen kan ifølge forslaget konverteres til en kollegieby.

Områderne nord og syd for væddeløbsbanen bindes sammen af flere ny underføringer. To underføringer (nordvest-sydøst) skal understøtte til-og-fra-kørsel ved eventparkering, og tre andre underføringer skal gøre Væddeløbsbanen til et stimæssigt knudepunkt for gående og cyklende, idet to skal understøtte en ny nord-syd-gående stiforbindelse, der forlænger ruten fra Stadion Allé ind gennem Væddeløbsbanen og videre til Højbjerg via Holmevej, og en sidste mod vest åbner forbindelse til Mindeparken.

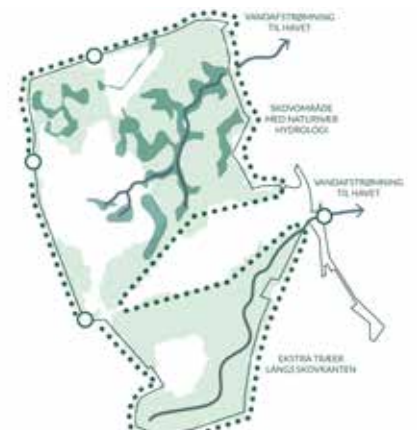
Birdeyview af Folkeaksen, Team Sted

Mødet mellem universerne

Dronningeruten og perlerne på vejen

Skovkant og vandflow

Bevægelsescampus og akser

Infrastruktur og porte

Strategi for trafik og parkering

Team Sted har et ambitiøst mål om en fremtid for Kongelunden, hvor kun 8% af gæsterne ankommer med bil. Dette understøttes af en meget velbeskrevet strategi for de tiltag der skal til i forhold til information, kommunikation og alternative transportmuligheder, blandt andet shuttlebusser ved events.

Fysisk vil dette opleves som en omlægning af de eksisterende veje til nye korridorer med et øget fokus på fodgængere og cyklister. Disse vil også kunne optage eventparkering og helt lukkes til events. Forslaget rummer 2 scenarier for fremtidig parkering: et der lever op til programmets krav og et, der er mere ambitiøst i forhold til fremtidens bæredygtige mobilitet. Der er dog aktuelt ikke planer om et egentligt bilfrit Kongelunden.

Strategi for demokratisering

Team Steds vision for Kongelunden som det 21. århundredes lystskov bygger i høj grad på inklusion af et mangefold af brugere og på deres mulige interaktioner. Det kommer fx til udtryk med Idrættens modtagecenter, som med åbne træningsfaciliteter etableres mellem de store idrætsbygninger forbeholdt elitesporten. Og tilsvarende 'blandes kortene' i hesteområdet. Det er et centralt element i udviklingen af Kongelundens nye destinationer, at de også bidrager til at danne fællesskaber, hvorfor nye borgere, besøgende og faste brugere inviteres med ind. Demokratiseringsaspektet i projektet ligger derfor primært i de realiserede fysiske, rumlige tiltag fremfor i processen med at etablere dem.

Team Sted har stort fokus på genanvendelse af materialer fra det gamle stadion, og vil oprette en digital materialebank, som ud over at bidrage til at højne projektets bæredygtighedsprofil ganske markant også kan ses som et led i en demokratiseringsstrategi, hvor adgang til materialer kan være central.

Åbningstræk

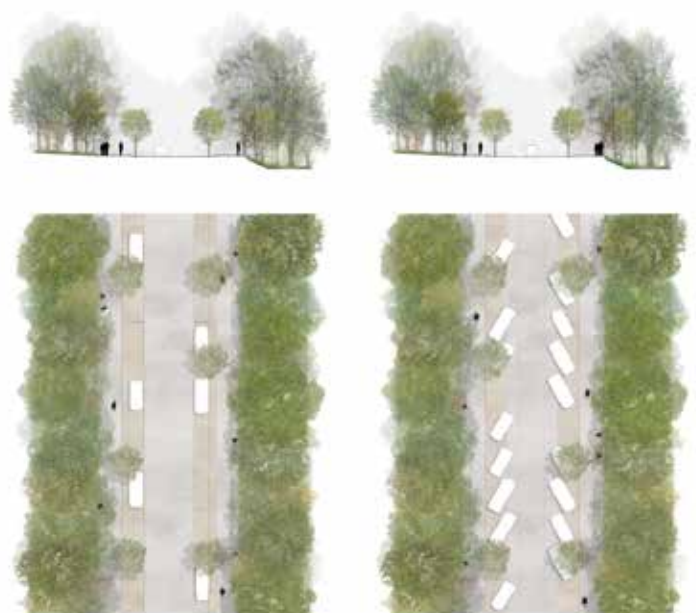
Team Sted arbejder i åbningstrækket med fem elementer: Skoven, Udsigtshøjen, Folkegade, Folkeaksen og portene. I skoven arbejdes med vand og etablering af en skovhave. Udsigtshøjen etableres som en destination. Folkegaden begynder at danne rammerne for "Idrættens

modtagecenter" med ny belægning og halvtage.

Folkeaksen vil opleves som en ny dansescene, en boldbane og et område med sand. Og sidst men ikke mindst vil fem porte markere indgangene til området.

Økonomi og etapeplan

Team Steds forslag rummer en overordnet, men præcis og overskuelig etapeplan. Budgettet er overordnet og vurderes at være optimistisk. De foreslåede åbningstræk udgør sobre forslag med en klar prioritering. Bedømmelsesudvalget er dog ikke helt overbevist om, at åbningstrækkene vil være markante nok ift. investeringen og ønsket om også på kort sigt at skabe en oplevet forandring i Kongelunden. Og omvendt rummer planen en række signifikante greb – overdækning af Strandvejen, Væddeløbsbanen som mobilitetshub, heste-wellness-hotel-cluster og gravhøjsruten – der på en gang er yderst interessante og karaktergivende elementer i planen og yderst vanskelige at realisere. Dermed bliver de projektets akilleshæl i planen, såfremt de hverken helt eller delvist kan etableres, risikerer at blive for undseelig.

Hverdags scenarie, parkering

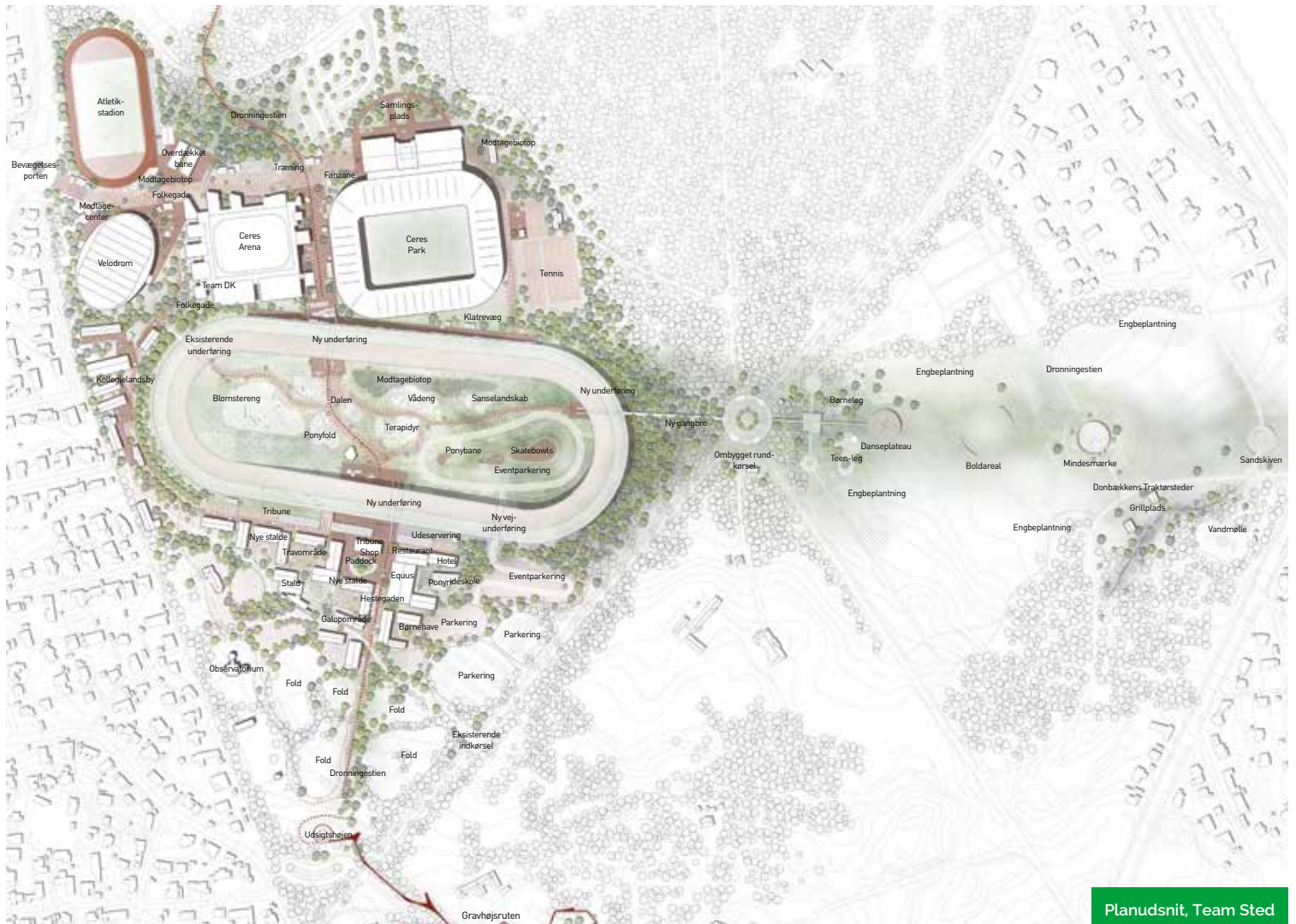
Event scenarie, parkering

Snit, parkering/ponyridebane/rulleskøjteflade, Team Sted

Folkegaden, Team Sted

Planudsnit, Team Sted

Tivoliporten, Team Sted

Den våde skovhave, Team Sted

Team Tredje Natur

Underrådgivere: Norrøn, Urban Goods, Valentin Trafik.

Den langsigtede vision og plan for områdets udvikling

Team Tredje Natur præsenterer en vision for Kongelunden som én destination med en samlet fortælling, der kan sammenbinde og forene områdets oplevelser, interesser og ressourcer. Visionen er at gøre Kongelunden bilfri (gennem et sommerfugle-greb, hvor rundkørslen ved Mindeparken lukkes og dermed stopper for gennemkørende trafik) og at etablere Kroneloopet, et genkendeligt 7 km langt stiforløb, der som en stjerneform bevæger sig rundt i området, og som på syv udvalgte steder markeres med en port. Portene er tænkt som stærke visuelle markører og som dialogsteder med lokale interesser. Portene og stierne understøttes af et fokus på øget biodiversitet.

Kroneloopet har en stærk kommunikationskraft i forhold til hovedsagelig udefrakommende førstegangsbesøgende. Men visionen er i store træk indfriet, når loopet, portene og "sommerfugls-grebet" er etableret, herefter savnes et strategisk styringsværktøj for den videre udvikling.

Strategi for udvikling af områdets natur- og landskabskvaliteter

Team Tredje Natur værdsætter landskabet bl.a. for topografien, hvor toppe og lavninger, kik og sigtelinjer former oplevelsen. Det varierede istidslandskab former også vandets veje og tilstedeværelse i Kongelunden. Det danner bund for en mosaik af fortidsminder, skovtyper og biotoper.

Bearbejdningen spiller på dels topografien, dels biodiversiteten. Den første bearbejdning af landskabet knytter sig til topografien og Kroneloopets tårne. De tiltænkes samme overhøjde, hvorved de vil få en monumental fremtræden ud mod kysten, hvor højdeforskellen er størst. En anden måde at iscenesætte det faldende terræn ses med forslaget om etablering af broen Evigheden, en af Kroneloopets porte. Broen placerer sig i Marselisborgs hovedakse og tager sit afsæt i det faldende terræn fra Mindeparken mod bugten og strækker sig herfra hen over Strandvejen og ud over havet i ni meters højde. Den anden bearbejdning følger ambitionen om at øge biodiversiteten i området ved at udvikle overgangszonen mellem bestandstræer og de åbne sletter med skovbryn, en økoklin rand, der skal sikre et rigere fugle- og insektliv.

Derudover udvikles karakteren og biodiversiteten inden for hvert af delområderne, Sportsbyen, Forhaven (mod nord), Folkeparken, og Baghaven (mod syd). Der udpeges hvilke naturoplevelser af planter og dyr, man som besøgende vil

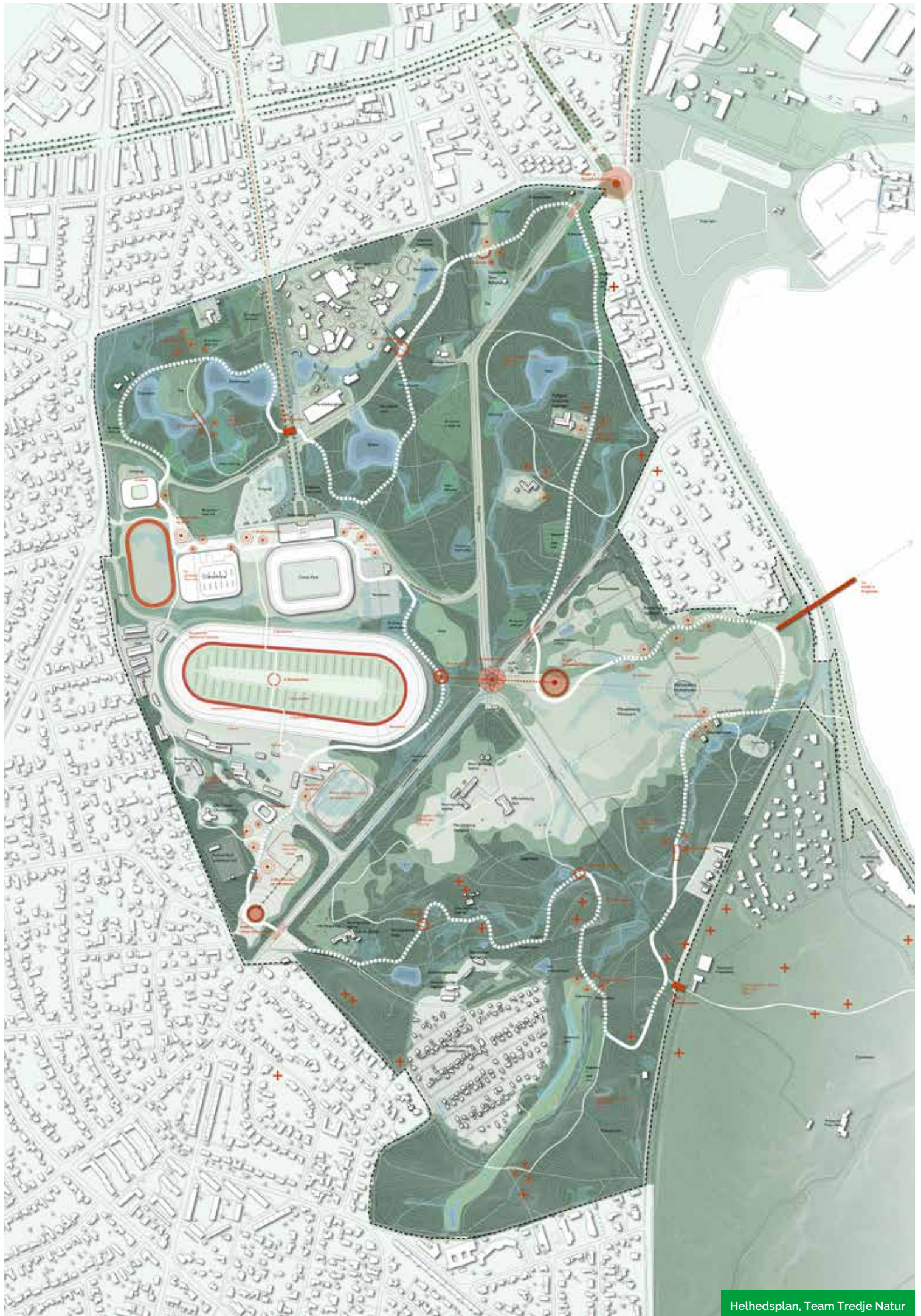
kunne opleve. Forslaget rummer en åben overvejelse om, hvordan sådanne oplevelser kan faciliteres, som fx med en boardwalk i vådområderne, og hvor man med fordel vil kunne hugge lysbrønde, indplante nye træ(sorter) og på anden vis styrke dyre- og planteliv. Endelig præsenteres en overvejelse om, at Kongelunden kan optage og tilbageholde regnvand fra de omkringliggende byområder ved kraftig nedbør.

Plan for udvikling af Aarhus Idrætspark

Teamet illustrerer med "Sportsbyen" en ambition om at samle en idrætscampus bestående af to større afrundende og solitære sportsbygninger på nordsiden af væddeløbsbanen. Den største af de to bygninger er naturligvis det kommende stadion, det andet byggeri er en kobling mellem Team Danmarks aktiviteter og det eksisterende Ceres Arena. Dette virker som en effektiv dobbeltprogrammering og giver en god udnyttelse af faciliteterne i det eksisterende Ceres Arena. Samtidig åbner dette greb mulighed for at opgradere hele facaden på Ceres Arena. Foran bygningerne er der et stort åbnet areal, der beskrives som et "fortorv", der ender i et nyt atletikstadion, der ligger i samme terræn som med Ceres Arena. "Fortorvet" tænkes programmeret med trampoliner, bordtennis og petanque mm. Forslaget placerer 1200 parkeringspladser inde på væddeløbsbanen. Derudover omdannes parkeringsareal mod Jyllands Allé, så der skabes plads til et hotel langs Jyllands Allé, som ifølge forslaget kan have en bylivsmæssig, funktionel og økonomisk gevinst for området. Dette giver samtidig mulighed for en funktion med stærk kobling til en højere benyttelse af Arenaen.

Syd for væddeløbsbanen ombygges den eksisterende tribune til også at indeholde et hesteeksperimentarium "Equus". Det indgår sammen med den eksisterende børnehave, "Tumlehuset", en bygning som kan benyttes af børnehaver i løbet af ugen og børnefamilier i weekenden, og etablering af Udsigtshøjen og svævebane ned over bakken. Der udlægges et areal ved de nuværende folde, der kan benyttes til placering af en eventuelt kommende velodrom.

For at binde nord og sydsiden sammen laves en ny "banetunnel", så man kan krydse igennem væddeløbsbanen. Derved sikrer man adgang til sydsiden til de mange nye parkeringspladser, og der skabes mulighed for en yderligere programmering af væddeløbsbanens indre areal, hvor boldbane og løbebaner kobles til parkering og LAR-løsninger.

Team Tredje Natur

Topografi + klima

Natur + kultur

Kongeloopet + kongeportene

Strategi for trafik og parkering

Team Tredje Naturs infrastrukturelle hovedgreb er enkelt og stærkt. Ved at afkoble rundkørslen fra biltrafikken og ensrette de to nye loops der opnås ved afkoblingen, er der allerede fra åbningstrækket skabt et bilfrit hjerte i Kongelunden – i et såkaldt "sommerfuglegreb". På sigt vil projektet skabe et helt bilfrit Kongelunden ved at fjerne trafikken på de to loops.

Parkeringsstrategien samler størstedelen af parkeringspladserne omkring det ny stadion med 1200 pladser på væddeløbsbanens indre areal. Det store antal parkeringspladser kræver en ny forbindelse fra Jyllands Allé langs Carinavej ind til væddeløbsbanens indre areal, samt en ny tunnel til Carl Nielsens vej. Bedømmelsesudvalget finder dog løsningen relativt sårbar idet, den forudsætter stor koordinering af større events i Kongelunden, da parkering på Væddeløbsbanen ikke kan finde sted i forbindelse med løb samme sted. Forslaget peger derudover på, at de eksisterende veje sammen med Tangkrogen kan benyttes til eventparkering.

Strategi for demokratisering

Forslaget rummer et "Kroneloop" som et bud på et hovedgreb, der inviterer og skaber tilgængelighed for alle, og som dermed i sig selv kan være et væsentligt demokratiseringstiltag for Kongelunden. Derudover foreslår Team Tredje Natur, at der etableres en gruppering af brugere, som kan involveres og bidrage med bud på både deres adfærd, behov og mulige ønsker. Brugernes mulige involvering i Kongelundens udvikling forankres omkring udviklingen af Kroneloopets porte. Her inddrages brugerne i møder, brugerdrevne designworkshops og interviews i en proces, der samler lokale borgere, samarbejdspartnere, fagpersoner, fonde og byråd. Portene tænkes ud over deres symbolske, rumlige funktion også at fungere som samarbejdsprojekter, og som sådanne fungerer de som brugerinddragelsesmodel for eventuelle andre tiltag. Bedømmelsesudvalget føler sig ikke overbevist om, at Kongelundens både nuværende og fremtidige brugere kan imødekommes med port-konceptet, og ser også som en konsekvens, at de eksisterende oplagte lokaliteter overses. Endvidere er udvalget heller ikke overbevist om, at Dronningehaven er det rette element på det rette sted. Det kiler sig ind mellem Flagpladsen, legepladsen og Rømerhaverne og anfægter åbenheden i Mindeparkens centrale rum og kontakten til bugten på dette centrale sted i området.

Åbningstræk

Åbningstrækket i Team Tredje Naturs forslag er etablering af "Kroneloopet", som en rød sti, der løber rundt i hele Kongelunden. Derudover er det en del af åbningstrækket at afkoble rundkørslen og etablere "Kongetorvet", hvor

rundkørslen er i dag, så der åbnes op for et bilfrit hjerte i Kongelunden. Hovedgrebet understøttes af etableringen af "Dronningehaven" som den første af de foreslåede syv porte langs loopet, som skal fungere som en ny destination i området.

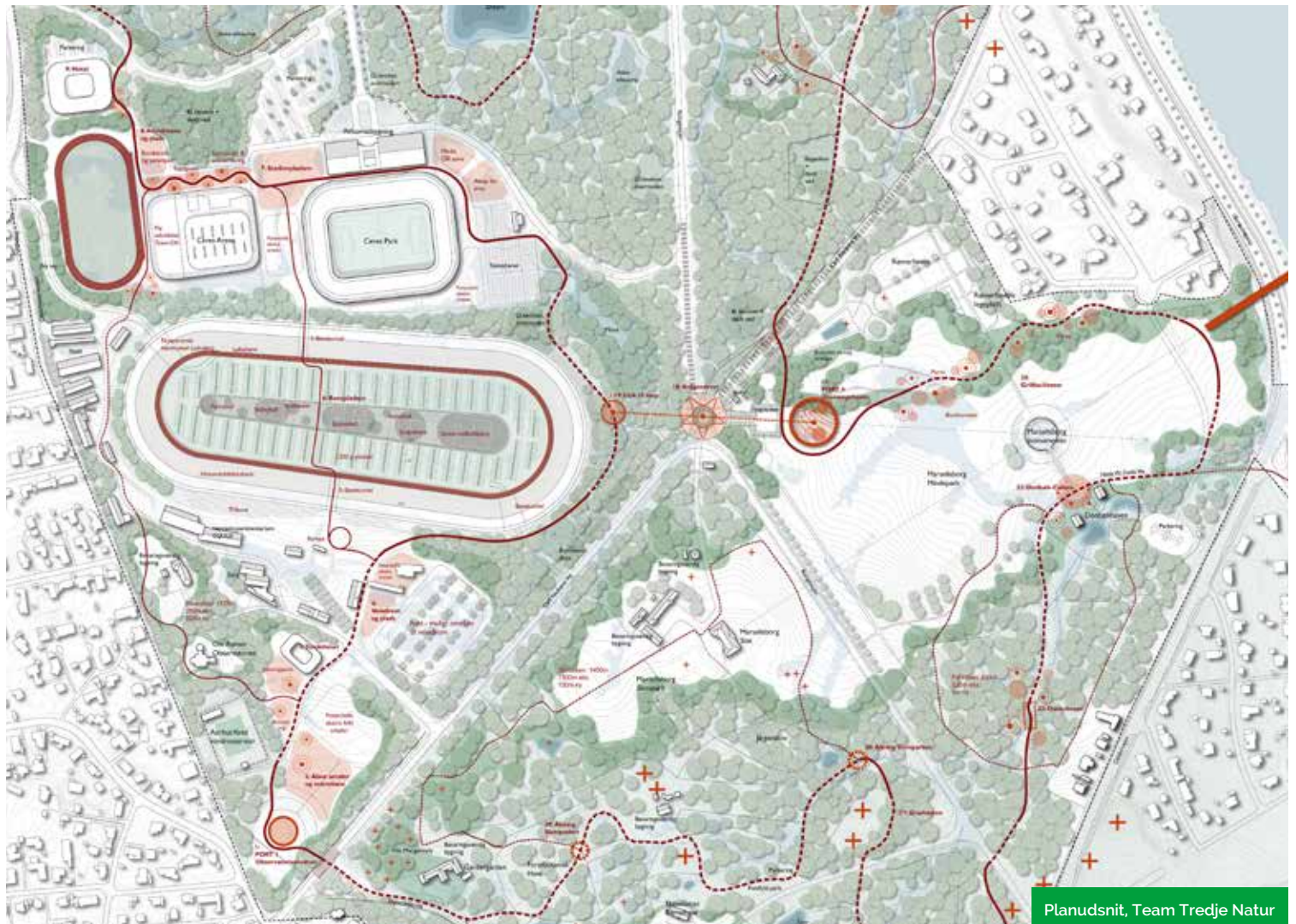
Økonomi og etapeplan

Tredje Naturs forslag indeholder et overordnet budget med en række poster uden for budget, herunder et bud på indtægter gennem grundsalg til hotel på parkeringsarealet mod Jyllands Allé. Det vurderes, at budgettet generelt er optimistisk og infrastrukturinvesteringerne er meget fokuseret på stierne, og det vurderes derfor, at der formentlig vil blive behov for en del yderligere investeringer end angivet.

Team Danmark og atletikbanen, Team Tredje Natur

Planudsnit, Team Tredje Natur

Dronningehaven, Team Tredje Natur

Donbækhaven, Team Tredje Natur

**Bedømmelsesrapport for
parallelopdrag om udviklingsplan for
Kongelunden**
August 2022

Bedømmelsesrapporten er udarbejdet
af Aarhus Kommune.

Fotos

Alle billedrettigheder tilhører
Aarhus Kommune med mindre
andet er anført.